

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

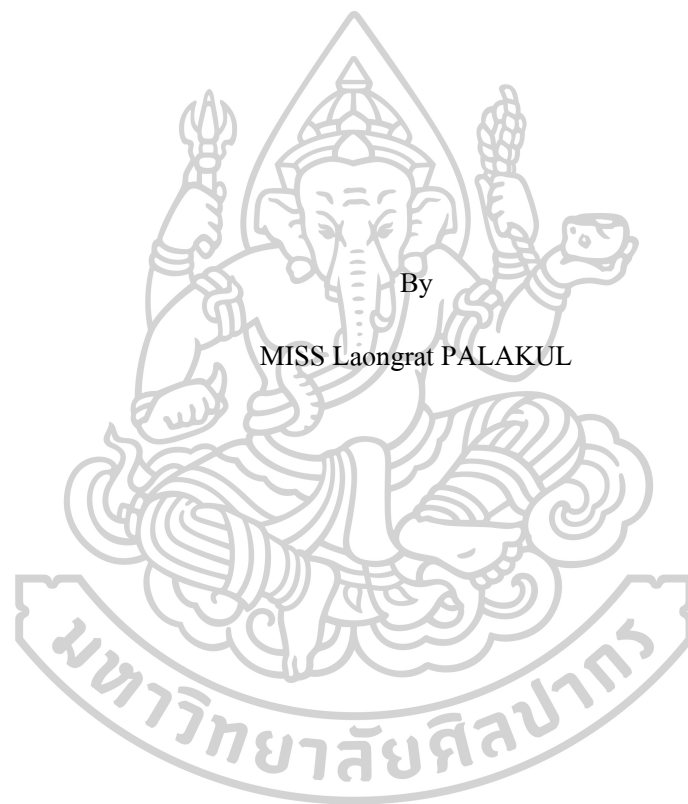
สายน้ำแห่งความผูกพัน

โดย
นางสาวละอองรัตน์ พลากุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE RELATIONSHIP OF THE RIVER

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS EDUCATION)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2016

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	สายน้ำแห่งความผูกพัน
โดย	ละออรัตน์ พลากุล
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ศึกษา แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ คงศักดิ์ กุลกลางดอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัตนวงศ์)	
พิจารณาเห็นชอบโดย	
.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ คงศักดิ์ กุลกลางดอน)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณ พิชญ์ สุกนิมิตร)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. อภินันท์ จิตรกร)	
.....	ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ กันจณา คำโสภี)	

58901334 : ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : สายน้ำ/ความผูกพัน/สื่อผสม

นางสาว ละออรัตน์ พลากุล: สายน้ำแห่งความผูกพัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :
อาจารย์ คงศักดิ์ กุลกลางคอน

วิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง สายน้ำแห่งความผูกพัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึกความประทับใจต่อน้ำ โดยการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ ที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพันกับบ้านเกิดและถิ่นที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติและเอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นจินตนาการที่งดงาม สร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบเทคนิคสื่อผสมที่ผสมผสานวัสดุในท้องถิ่น โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่างรูปทรง สี และการทับซ้อนของสีในวัตถุที่นำมาใช้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง

ขอบเขตของการศึกษา ทางด้านเนื้อหา ศึกษาเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับน้ำ และนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจความประทับใจจากสายน้ำ มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ขอบเขตทางด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์แบบกึ่งนามธรรมและนามธรรม ในรูปแบบผลงานศิลปะสื่อผสม โดยสร้างรูปทรง ผสมผสานกับสีส้น และน้ำหนักให้เกิดกลุ่มสีที่น่าสนใจตามความเหมาะสม และวัสดุผ้าปาเต๊ะพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ มีสีส้นรายละเอียดและผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ ด้วยเทคนิคปะติด เย็บ จากวัสดุผ้าชนิดต่าง ๆ

ผลงานการศึกษาและสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ได้นำมาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานตามแนวคิด รวมทั้งการแสดงออกถึงความรู้สึก ถ่ายทอดอารมณ์ออกมาเป็นผลงานรูปแบบสื่อผสม จำนวน 4 ชิ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้รับชมผลงานศิลปะ ได้เห็นถึงคุณค่างดงาม ตลอดจนเข้าใจในธรรมชาติที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิต

58901334 : Major (VISUAL ARTS EDUCATION)

Keyword : RIVER/BOND/MIXED MEDIA ART

MISS Laongrat PALAKUL: The relationship of the river Thesis advisor : Kongsak Gulglangdon

The thesis entitled “The Relationship of the River” aims to create a collection of art that conveys the impression of water by creating symbols that are related to the environment and the bond with homeland and habitat. Moreover, this collection also evinces the beauty and value of nature and cultural identity, and exquisite imagination through the form of mixed media which is combinations of local materials, emphasizing aspects, atmospheres, shapes and forms, colors, and overlapping colors on the used objects to impart the sensation and beauty of nature that fertilizes every living beings.

The content scope for this thesis includes the study on water to present stories which are inspired by the impressions of rivers that related to the environment. The form scope comprises the creation of semi-abstract and abstract visual arts in the forms of mixed media through formation of shapes, which are fusions of colors in different volumes that results in appropriate and interesting groups of colors, utilizing the colorful and unique traditional Batik fabric and other transparent fabrics, with the techniques of embroidery.

The result of the study showed the analysis and creative works according to the concepts including the expression of feelings, conveying emotion through out 4 mixed media pieces, in order to urge the viewer to see the value of beauty, as well as to understand the nature fostering exuberance of life.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีจากความช่วยเหลือของบุคคลอันเป็นที่เคารพสำคัญยิ่ง ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์คงศักดิ์ กุลกลางดอน ศาสตราจารย์เกียรติคุณพิชญ์ สุภนิมิตร และอาจารย์ ดร.อภิรักษ์ จิตรกร ที่ให้ข้อเสนอแนะความรู้ทางการศึกษา ประสบการณ์แนะนำและให้คำปรึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์มาตลอด รวมทั้งอาจารย์สาขาทัศนศิลป์ศึกษาทุกท่าน ที่ให้ความรู้ในทุกๆ ด้าน ตลอดช่วงเวลาในการทำผลงานสร้างสรรค์จนวิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดาและครอบครัวเป็นอย่างยิ่งที่คอยอบรมสั่งสอนให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี ส่งเสริมสนับสนุนและเป็นกำลังใจเสมอมา ให้ข้าพเจ้าศึกษาจนกระทั่งประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านทุกฝ่าย สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่คอยติดต่อประสานงานให้คำแนะนำความช่วยเหลือ รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่ช่วยแนะนำการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิทยานิพนธ์ชุดนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ เพื่อการพัฒนาการต่อยอดทางด้านศิลปะและต้องการศึกษาหาความรู้ทุกท่าน

ละอองรัตน์ พลากุล

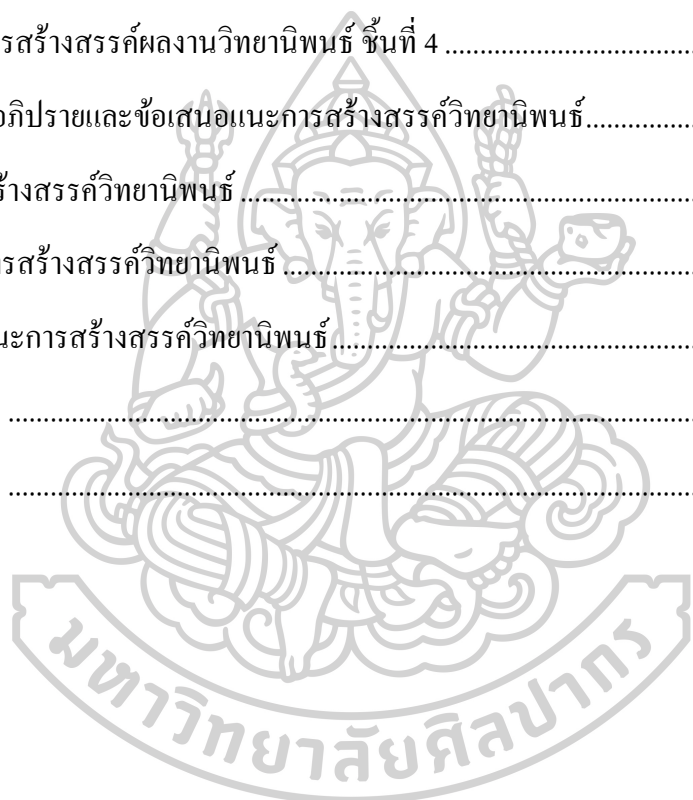

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
วิธีการดำเนินงาน	5
แหล่งข้อมูล.....	5
อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	6
คำจำกัดความ	6
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	8
1. อิทธิพลทางด้านเนื้อหา	9
1.1 ความหมายและความสำคัญของน้ำ.....	9
1.2 น้ำกับชีวิต	11
1.3 วัฏจักรของน้ำ	12

1.4	น้ำเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า.....	14
1.5	การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ.....	15
2.	อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและความผูกพัน	15
2.1	ความหมายและความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ	15
2.2	เนื้อหาภูมิหลังและการสืบทอด.....	16
2.3	ความผูกพันกับสายน้ำของวิถีชีวิตชาวใต้.....	17
2.4	เอกลักษณ์และจุดเด่นของผ้าปาเต๊ะ.....	19
2.5	ลักษณะลวดลาย.....	20
3.	อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ	23
4.	อิทธิพลที่ได้รับจากลัทธิทางศิลปกรรม.....	25
5.	อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปินต่อการสร้างสรรค์	28
บทที่ 3	ขั้นตอนและการดำเนินงานสร้างสรรค์.....	38
1.	ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาหลักการ แนวความคิด จากทางด้านเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน.....	38
2.	ประมวลความคิดและกำหนดขอบเขตในการทำงาน	40
3.	กระบวนการสร้างสรรค์.....	41
4.	ผลการดำเนินงานวิทยานิพนธ์.....	44
4.	เรียบเรียงทางด้านเอกสารวิทยานิพนธ์ เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม.....	54
5.	เผยแพร่ผลงานศิลปะและวิทยานิพนธ์สู่สาธารณชน.....	54
บทที่ 4	การวิเคราะห์ผลงานการดำเนินงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	55
	การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์.....	55
1.	การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์	55
1.1	การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	58
1.2	การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	60

1.3 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	62
1.4 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	64
2. การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	68
2.1 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	70
2.2 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	72
2.3 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	74
2.4 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์.....	80
สรุปการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	80
อภิปรายการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	81
ข้อเสนอแนะการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	81
รายการอ้างอิง	83
ประวัติผู้เขียน	86

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ธรรมชาติของน้ำ.....	11
2	ลายเส้นเรขาคณิต เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด รูปทรงเรขาคณิต.....	21
3	ลวดลายเส้นเรขาคณิต.....	21
4	ลายเส้นพรรณพฤกษา ดอก ใบ กิ่ง ก้าน.....	22
5	ลวดลายธรรมชาติ.....	22
6	ลวดลายไทยคลื่นน้ำ	23
7	ศิลปิน Adrian Deckbar (2003) “Rhythm in Blue”	25
8	ศิลปิน Adrian Deckbar (2003). “Lumination”	26
9	สุจิตรา พาหุการณ. (พ.ศ.2558). กลิ่นอายแห่งวิถีประมง	28
10	ตอเฟต บุญยามา. (พ.ศ. 2555). "เส้นและรูปทรงจากวิถีชีวิตชาวประมง.....	30
11	Ana Teresa Barboza. (2012). Suspensión 1 “bordado en telay tejido en hilo y lana”	32
12	Sunny Soo Sunny Park จาก New Hampshire (2013). “Unwoven Light”	34
13	วัสดุผ้าถุงปาเต๊ะ และผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ	39
14	อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน	39
15	กระบวนการสร้างสรรค์ระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์	42
16	ตัดวัสดุผ้าตามรูปทรงคลื่นน้ำ.....	43
17	กระบวนการสร้างสรรค์ทำวิทยานิพนธ์.....	43
18	ลักษณะของสีที่ปรากฏในผลงาน	46
19	ลักษณะของน้ำหนัก	47
20	รูปทรงที่ปรากฏในผลงาน	48
21	เส้นที่ประสานกันเกิดเป็นรูปทรง	49
22	ลักษณะพื้นผิวของผลงาน.....	50
23	ลักษณะลวดลายคลื่นน้ำของผลงาน	51
24	ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	56
25	ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	56
26	ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	57
27	ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	57

ภาพที่	หน้า
28 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	59
29 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	61
30 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	63
31 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559	65
32 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559.....	68
33 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559.....	69
34 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559.....	69
35 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559.....	70
36 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559	71
37 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559	73
38 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559	75
39 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559	77

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สมดุสของวัญจักรน้ำ.....	14
2	วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงาน	36
3	วิเคราะห์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์	66
4	วิเคราะห์และเปรียบเทียบผลงานวิทยานิพนธ์.....	78

บทที่ 1

บทนำ

ในการดำรงอยู่แบบวิถีชีวิตของคนไทยมีความเกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เป็นเวลายาวนาน เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้นจึงมีฝนตกชุก อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำธรรมชาติสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในแง่ของที่อยู่อาศัย การอุปโภค บริโภค การเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม น้ำที่มีมากบนพื้นผิวโลก มีการหมุนเวียนเคลื่อนที่จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง และเปลี่ยนแปลงจากสถานะหนึ่งเป็นอีกสถานะหนึ่งได้ตลอดเวลา กระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดเป็นวงจรของน้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางของน้ำจากมหาสมุทรไปยังแผ่นดินแล้วกลับสู่มหาสมุทรใหม่อีกครั้ง เป็นตัวขับเคลื่อนหรือปัจจัยที่ช่วยให้เกิดเป็นวัฏจักรของน้ำหมุนเวียนต่อไป

ทรัพยากรน้ำทางธรรมชาติเป็นพื้นฐานหลักที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อมนุษย์โดยเฉพาะน้ำจืด แม้ปริมาณน้ำจืดที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชากรโลกในปัจจุบัน จะมีปริมาณเกินความต้องการ แต่การกระจายของทรัพยากรน้ำจำนวนนี้ไม่เท่าเทียมกันทั่วทุกพื้นที่บนโลก บางแห่งก็มีปริมาณน้ำจืดมากเกินต้องการ บางแห่งก็ขาดแคลนน้ำมาก เพื่อให้ประชากรโลกมีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานที่เหมาะสม จะต้องมีการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติช่วยเติมเต็มไม่ให้เกิดความขาดแคลนทางธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ และน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ เนื่องจากมีวัฏจักรของน้ำ จึงควรต้องมีการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกคนควรตระหนักถึงความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ

น้ำเป็นทรัพยากรที่เกิดทดแทนได้เองโดยธรรมชาติ จึงดูเหมือนว่าทรัพยากรน้ำน่าจะไม่มีวันขาดแคลน แต่เนื่องจากปัจจุบันมีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงขึ้น ทำให้มีความต้องการในการใช้น้ำทั้งในการอุปโภคและบริโภคมากขึ้น ในขณะที่น้ำมีปริมาณเท่าเดิม และการบุกรุกทำลายป่าทำให้พื้นที่ที่ช่วยกักเก็บน้ำในธรรมชาติลดลง เกิดความแห้งแล้งเสียหายต่อการเพาะปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ การตัดไม้มากเกินไปทำให้เกิดน้ำท่วมไหลป่าในฤดูฝนสร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน หรือแม้กระทั่งอัตราการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้มีการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดความน่าเสียดของแหล่งน้ำได้ น้ำเสียที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลเสียหายทั้งต่อสุขภาพอนามัย เป็นอันตรายต่อสัตว์และพืชพันธุ์ สังกัดเหม็นรบกวน ทำให้ไม่สามารถนำแหล่งน้ำนั้นมาใช้ประโยชน์ได้

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งมนุษย์ สัตว์ และพืชพันธุ์ น้ำมีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมทุกส่วน น้ำจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดและพัฒนาของสิ่งที่เป็นธรรมชาติโดยเฉพาะสัตว์และพืชทั้งหลายในโลกที่มีมนุษย์ จะต้องพึ่งพาอาศัยในการดำรงชีวิตและการอยู่อาศัย น้ำเอื้อประโยชน์แก่มนุษย์อย่างมหาศาล ทั้งใช้ดื่ม ใช้สอยต่าง ๆ นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งผลิตพืชและสัตว์ที่เป็นอาหารของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ทำให้ต้นไม้ ป่าไม้เจริญเติบโต เพื่อให้มนุษย์นำมาใช้เป็นที่อยู่อาศัย เป็นส่วนสำคัญในการเพาะปลูกเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นแหล่งของการทำประมงน้ำจืดและน้ำเค็ม ให้มนุษย์ใช้เป็นเส้นทางติดต่อคมนาคมและขนส่งทางน้ำ เป็นแหล่งกำเนิดพลังงานที่แปรเป็นพลังงานไฟฟ้า เช่น เชื้อก้นน้ำ สำหรับผลิตงานไฟฟ้าใช้ประกอบทางการอุตสาหกรรมต่าง ๆ น้ำแข็งยังรักษาอาหารที่เป็นพืชและเนื้อสัตว์ให้คงสภาพอยู่นาน ไม่บูดเน่า เป็นประโยชน์ต่อการขนส่งอาหารที่ใช้เวลานานในระยะทางที่ไกล น้ำยังเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ให้ต้นไม้ ป่าไม้ และพืชต่าง ๆ เกิดและดำรงอยู่ได้ ทำให้เกิดวัฏจักรของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซไนโตรเจน หมุนเวียนสู่พืชและดิน เพื่อการเจริญเติบโตของพืชต่าง ๆ ให้แร่ธาตุในบรรยากาศ น้ำในดินมีความสมดุลเป็นผลให้มนุษย์และสัตว์ดำรงชีวิตเป็นปกติสุข ในการดำรงชีวิตของคนไทยทุกรุ่นทุกสมัย ผูกพันอยู่กับน้ำแทรกซึมอยู่ในคติความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะพื้นบ้าน นาฏศิลป์ หรือแม้แต่การวางผังเมือง ทั้งในเมืองโบราณและเมืองสมัยใหม่ก็คำนึงถึงแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง วิถีชีวิตของคนไทยจึงมีความผูกพันกับน้ำ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจนอาจกล่าวได้ว่า น้ำเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมไทย ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของน้ำ เพื่ออนุรักษ์และช่วยรักษาความสมดุลของธรรมชาติที่งดงามให้สมบูรณ์

ธรรมชาติการหมุนเวียนของน้ำจากทะเลสู่บก จากบกสู่ทะเล เกิดเป็นระบบนิเวศที่ให้ความสมดุลระหว่างน้ำจืดและน้ำเค็มในทะเล บรรดาสรรพสิ่งทั้งสิ่งมีชีวิตหรือวัตถุต่าง ๆ ในโลกนั้นเกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างมีความสมดุลซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเกี่ยวโยงพึ่งพากันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายไม่สามารถอยู่ได้ถ้าไม่มีน้ำ อาจกล่าวได้ว่า หากปราศจากน้ำ ก็ปราศจากชีวิต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเล็งเห็นถึงคุณประโยชน์อย่างมหาศาลของน้ำที่มีต่อการเกษตร และปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัส ซึ่งพระราชทานแก่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการพระราชดำริ ในวันที่ 17 มีนาคม 2529 ณ วังสวนจิตรลดาความว่า “...หลักสำคัญว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการ

เพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...”¹

ความผูกพันระหว่างคนไทยกับน้ำ วัฒนธรรมและประเพณีปรากฏแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตมาแต่โบราณกาลและแสดงออกมาเป็นรูปธรรมและพฤติกรรมต่าง ๆ สืบทอดติดต่อกันมาทุกยุคทุกสมัย ครอบคลุมถึงปัจจุบัน

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนไทยสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตาทวดที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงรุ่นปัจจุบัน มีการสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น วัฒนธรรมมีหลากหลายประเภทแต่ละท้องถิ่น มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปแต่มีบางวัฒนธรรมที่เหมือนกัน เช่น วัฒนธรรมการไหว้ที่คนไทยทุกภาคทุกคนต้องมีการไหว้เหมือนกัน เพราะเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย แต่วัฒนธรรมการแต่งกายด้วยผ้าของคนภาคใต้ มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันตามท้องถิ่น

มีความสำคัญมากกว่าการเป็นเพียงเครื่องนุ่งห่ม ผ้ายังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงฐานะของผู้คนในสังคม ประการสำคัญคือ ผ้าได้ถูกใช้ประโยชน์แตกต่างกันไปตามความเชื่อและประเพณี วัฒนธรรมการใช้ผ้าในวิถีชีวิตของชาวใต้ที่ใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ และผ้าที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่นในชีวิตประจำวันอีกด้วย วิถีชีวิตของชาวใต้ โดยเฉพาะจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดของข้าพเจ้าถิ่นฐานที่มีความผูกพันเป็นอย่างมาก มีความทรงจำและความใกล้ชิด การดำรงวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับน้ำ วัฒนธรรมและประเพณีความเป็นอยู่ ความผูกพันระหว่างน้ำกับวัฒนธรรม เอกลักษณ์การแต่งกายผ้าในท้องถิ่นที่มีลวดลายจากทรัพยากรธรรมชาติพืชพันธุ์พื้นบ้าน ความผูกพันความเชื่อเกี่ยวกับน้ำของคนไทยที่สะท้อนอยู่ในวัฒนธรรมและประเพณีที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของน้ำ เกิดความรู้สึกประทับใจต่อสายน้ำ เมื่อเห็นความเคลื่อนไหวสะท้อนลงบนผิวน้ำ มีรูปร่างที่แตกต่างกันออกไปตามรูปทรงของวัตถุที่แสงส่อง และรูปทรงของคลื่นในน้ำจะเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา ตามการเดินทางของดวงอาทิตย์ รายละเอียดของสายน้ำมีความน่าสนใจ ให้เห็นถึงการทับซ้อน การเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความผูกพันของระบบวัฏจักรชีวิตในธรรมชาติ ความประทับใจในปรากฏการณ์ต่าง ๆ นี้ เป็นแรงบันดาลใจนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม โดยมีการนำวัสดุในท้องถิ่นภาคใต้อย่างผ้าปาเต๊ะที่มีความผูกพัน เป็นเอกลักษณ์ ลวดลายและสีสันทันทีโดดเด่นมีความหมายเฉพาะตัว มาผสมผสานกับผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ ก่อเกิดเป็นผลงานศิลปะสื่อผสม

¹พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการพระราชดำริและคณะ, วารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติฯ “น้ำคือชีวิต” (สำนักพิมพ์ หจก. อรุณการพิมพ์, 2550).

เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกต่อความงามนี้ ส่งสารไปยังจิตใจของมนุษย์ เพื่อให้ลดการทำลายธรรมชาติและสายน้ำ เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีต่อสายน้ำทางธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความประทับใจที่มีต่อสายน้ำทางธรรมชาติ ที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพันของข้าพเจ้า
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยการสร้างสรรค์ศิลปะแบบ 3มิติ ใช้วัสดุต่างๆ โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่างรูปทรง สี และการทับซ้อนของสีในวัตถุให้เกิดความงามทางทัศนศิลป์
3. เพื่อสะท้อนเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับคุณค่า ความสำคัญของสายน้ำในวิถีชีวิตชาวใต้ โดยเชื่อมโยงธรรมชาติน้ำกับสิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมและความผูกพันกับแผ่นดินเกิด

สมมติฐานของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานได้รับแรงบันดาลใจความประทับใจจากน้ำและวิถีชีวิตของชาวใต้มีความผูกพันต่อสายน้ำ โดยเฉพาะจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นจังหวัดถิ่นฐานบ้านเกิด ความเชื่อเกี่ยวกับน้ำของคนไทยที่สะท้อนอยู่ในวัฒนธรรมประเพณีที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญ ธรรมชาติของน้ำมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เกิดเป็นวัฏจักรของน้ำ เพื่อสร้างสมดุลและให้ความสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงสิ่งมีชีวิตกับความผูกพันของธรรมชาติ จึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง หากไม่มีน้ำ คงไม่เกิดประเพณีวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่เป็นของไทยอย่างแน่นอน

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา ศึกษาเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับน้ำและความสำคัญของสายน้ำในวิถีชีวิตชาวใต้ เอกลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะท้องถิ่น ประเพณีวัฒนธรรมและความผูกพันกับแผ่นดินเกิด นำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจความประทับใจจากสายน้ำที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทุกส่วน เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของความงามและความสำคัญของน้ำ

2. ขอบเขตทางด้านรูปแบบ สร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ในรูปแบบผลงานศิลปะสื่อผสม โดยสร้างรูปทรงสีและน้ำหนักให้เกิดกลุ่มสีที่สามารถสื่อถึงสายน้ำหรือแม่น้ำได้
3. ขอบเขตทางด้านเทคนิควิธีการ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานแบบสื่อผสม โดยเทคนิคการใช้วัสดุที่มีสีสรร เช่น วัสดุผ้าปาเต๊ะพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ มีสีสรรรายละเอียดและผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ มาตัด เย็บ ติด ให้เกิดเป็นรูปร่างรูปทรง เพื่อเน้นจุดเด่นและบรรยากาศของสายน้ำ

วิธีการดำเนินงาน

1. ศึกษาเนื้อหาของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับน้ำและวิถีชีวิตชาวใต้ที่มีความผูกพัน มีการค้นคว้าศึกษาหลักการ เรื่องราว แนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สืบค้น รวบรวมข้อมูลทั้งทางด้านเอกสารและข้อมูลจากสถานที่จริงที่มีความเกี่ยวข้องกับน้ำ ที่ถูกนำมาใช้ในงานศิลปะ เช่น รูปแบบ ลักษณะ และความเป็นมาของสายน้ำ เป็นต้น
3. ประมวลความคิดและกำหนดขอบเขตในการทำงานสร้างสรรค์ผลงาน
4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
5. เข้าสู่กระบวนการขยายภาพร่างเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม และแก้ไขปรับปรุง เพื่อพัฒนาผลงานตามหัวข้อเรื่อง ให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์
6. เรียบเรียงเอกสารวิทยานิพนธ์ทั้งหมด เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม
7. เผยแพร่ผลงานศิลปะและวิทยานิพนธ์สู่สาธารณชน

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลทางเอกสาร รวบรวมเนื้อหาข้อมูลทั้งเอกสารในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับน้ำ แหล่งน้ำทางภาคใต้โดยเน้นจังหวัดสงขลา เป็นถิ่นฐานบ้านเกิด วิถีชีวิตของชาวใต้ที่ผูกพันกับสายน้ำ ในเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ และรูปแบบที่สื่อถึงน้ำที่ส่งอิทธิพลต่อการสื่อสารทางด้านศิลปะ

2. จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากสถานที่จริง เช่น แหล่งน้ำตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยรอบ โดยการถ่ายภาพเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาเรียนรู้ และนำมาสร้างสรรค์
3. วัสดุสิ่งของในพื้นที่อื่น โดยเฉพาะลวดลายของผ้า ที่เป็นชนิดของผ้าพื้นเมืองทางภาคใต้ เช่น ผ้าโสร่งปาเต๊ะ

อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ในการค้นคว้าข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป หนังสือ คอมพิวเตอร์
2. อุปกรณ์สำหรับสร้างภาพต้นแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน คือ พู่กัน กรรไกร ปืนกาวและเข็มเย็บผ้า

วัสดุ

1. วัสดุสำหรับสร้างภาพต้นแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน คือ ดินสอ สีฝุ่น กระดาษ ไม้กาวแท่งและเส้นด้ายสีต่างๆ
2. ผ้าถุงปาเต๊ะ ที่มี ลวดลายสีสรรต่างๆ เช่น สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วง สีฟ้าเขียว สีฟ้าอ่อน สีขาว เป็นต้น
3. ผ้าโปร่งแสงชนิดต่างๆ ได้แก่ ผ้าเยื่อไม้ ผ้าแก้ว ผ้าลูกไม้ สีต่างๆ
4. วัสดุของตกแต่ง ได้แก่ เลื่อมปักตกแต่งสีต่างๆ ลูกบิดสีใตแต่ละขนาด เป็นต้น

คำจำกัดความ

ผ้าปาเต๊ะ หมายถึง ผ้าชนิดหนึ่ง โดยมีเทคนิควิธีที่เรียกว่า วิธีการกันสี (resist processes) ซึ่งจะหมายความว่า บริเวณบางส่วนของผืนผ้าได้ถูกเตรียมเอาไว้เพื่อเมื่อนำไปย้อมสีแล้วสีจะไม่ติด การกันสีในปาเต๊ะจะใช้เทียนละลายลงบนผ้าเพื่อเป็นวัสดุป้องกัน ปาเต๊ะเป็นคำที่มีต้นกำเนิดมาจากอินโดนีเซีย ผ้าปาเต๊ะในประเทศไทยนั้นนิยมนุ่งผ้าปาเต๊ะในผู้หญิงภาคใต้ ทุกจังหวัด²

ศิลปะสื่อผสม หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้เทคนิคและวิธีการของศิลปะทางด้านทัศนศิลป์หลาย ๆ แขนงมาผสมผสานทำให้เกิดผลงานที่อยู่ในชั้นเดียวกัน เน้นหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจของผู้สร้าง ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงาน

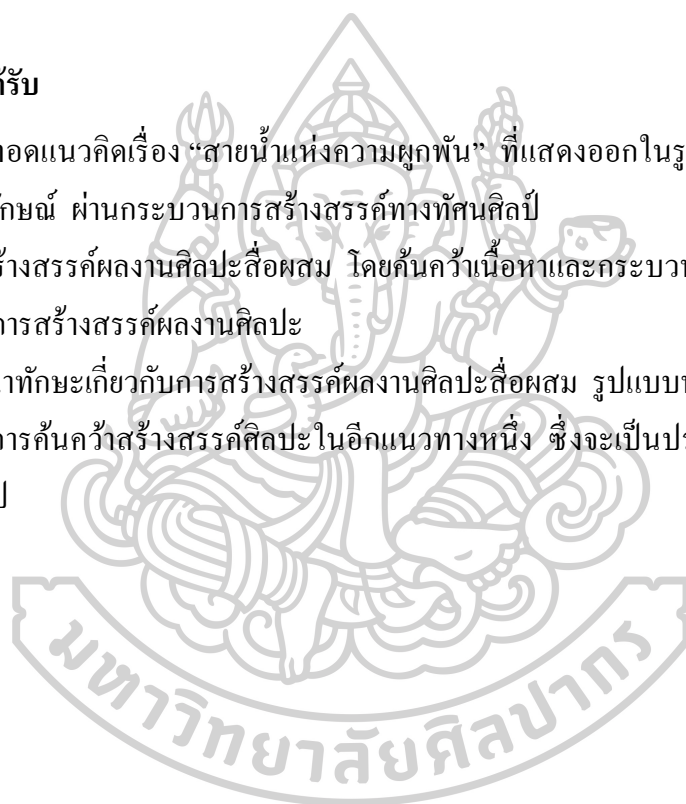
²รองศาสตราจารย์ยุพินศรี สายทอง, ปาเต๊ะ : เทคนิคการออกแบบลวดลายบนสิ่งทอ (โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์, 2553).

สื่อผสมสามารถหาได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุจากพืช สัตว์ และแร่ วัสดุสังเคราะห์ เช่น กระดาษ โลหะ เป็นต้น

สายน้ำแห่งความผูกพัน หมายถึง คุณค่าความงามของธรรมชาติน้ำ วิธีชีวิตชาวใต้มีความผูกพันต่อสายน้ำ และเอกลักษณ์วัฒนธรรม ความผูกพันกับแผ่นดินเกิด ผู้สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการ ที่ผสมผสานวัสดุผ้าในท้องถิ่น โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่างรูปทรง สี เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ถ่ายทอดแนวคิดเรื่อง “สายน้ำแห่งความผูกพัน” ที่แสดงออกในรูปแบบผลงานศิลปะที่มีเอกลักษณ์ ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์
2. ได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม โดยค้นคว้าเนื้อหาและกระบวนการเทคนิคการใช้วัสดุ ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
3. พัฒนาทักษะเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสม รูปแบบนามธรรม
4. เป็นการค้นคว้าสร้างสรรค์ศิลปะในอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษารุ่นต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ทำวิทยานิพนธ์ มีการศึกษาเรียนรู้แนวทางการพัฒนาผลงาน รูปทรง สี สันบรรยากาศให้มีความลงตัวและเหมาะสม มีการแสดงออกทางด้านอารมณ์ความรู้สึกและจินตนาการ โดยมีจุดมุ่งหมายการถ่ายทอดความรู้สึกประทับใจในวัฏจักรของสายน้ำและสาระสำคัญของน้ำที่มีต่อสิ่งมีชีวิต คน พืช และสัตว์ เป็นบ่อเกิดของสิ่งมีชีวิตทุกประเภทและการสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบสื่อผสม จากตัววัสดุก่อให้เกิดคุณค่าความงามทางทัศนศิลป์

ในการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของน้ำ ซึ่งมีความผูกพันกับวิถีชีวิตและส่งผลกระทบต่อทางความรู้สึกต่อผู้คน เพื่อการสื่อสารถ่ายทอดแนวความคิดและการแสดงออกถึงคุณค่าความงามทางธรรมชาติของน้ำ รวมทั้งตัวอย่างผลงานของศิลปินที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการทำวิทยานิพนธ์ดังต่อไปนี้

1. อิทธิพลทางด้านเนื้อหา
  - 1.1 ความหมายและความสำคัญของน้ำ
  - 1.2 น้ำกับชีวิต
  - 1.3 วัฏจักรของน้ำ
  - 1.4 น้ำเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า
  - 1.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
2. อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและความผูกพัน
  - 2.1 ความหมายและความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ
  - 2.2 เนื้อหาภูมิหลังและการสืบทอด
  - 2.3 ความผูกพันกับสายน้ำของวิถีชีวิตชาวใต้
  - 2.4 เอกลักษณ์และจุดเด่นของผ้าปาเต๊ะ
  - 2.5 ลักษณะลวดลาย
3. อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ
4. อิทธิพลที่ได้รับจากลัทธิทางศิลปกรรม
5. อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปินต่อการสร้างสรรค์

1. อิทธิพลทางด้านเนื้อหา

1.1 ความหมายและความสำคัญของน้ำ

ทรัพยากรน้ำ (Water resources) หมายถึง น้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต น้ำเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ โดยเฉพาะการประมง น้ำจืดและการประมงชายฝั่ง รวมถึงการประมงน้ำจืด น้ำมีประโยชน์เพื่ออุปโภคบริโภค เพื่อเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง ที่อยู่อาศัยและการพักผ่อนหย่อนใจ³

น้ำเป็นส่วนประกอบสำคัญของการดำรงอยู่ของทุก ๆ สรรพสิ่ง ที่เกิดและตั้งอยู่บนโลกใบนี้ เช่น คน สัตว์ พืชพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งประกอบขึ้นด้วยธาตุทั้ง 5 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ น้ำ ซึ่งเป็นหนึ่งในจำนวนธาตุทั้ง 5 นี้ถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการหล่อเลี้ยง สร้างความเจริญเติบโตให้พืชพันธุ์ รวมถึงมนุษย์ สัตว์ ซึ่งประกอบกันเป็นองค์ประกอบของธรรมชาติ นอกเหนือจากปัจจัยหลักดังกล่าวแล้ว น้ำยังมีความสำคัญต่องานประเพณี วัฒนธรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น สารสำคัญของน้ำจึงครอบคลุม ระบบวิถีการดำรงชีวิตของสรรพสิ่งทุก ๆ สายพันธุ์ น้ำยังมีระบบหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลของระบบธรรมชาติ ซึ่งในแต่ละฤดูกาลน้ำจะมีลักษณะที่เปลี่ยนไป ทั้งสี และความขุ่นข้นหรือน้ำใส และกระแสน้ำจะไหลวนเปลี่ยนไปตามสถานะของรูปร่างรูปทรง ภาชนะที่รองรับและวัตถุอื่น ๆ ข้าพเจ้าประทับใจในภาพของน้ำที่ปรากฏขึ้น ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ ก้อนหิน แมลงน้ำ แสงที่สาดส่องลอดใบไม้ลงกระทบผิวน้ำ ฯลฯ ซึ่งเป็นภาพที่มีความแตกต่างกันออกไปตามวัตถุที่แทรกตัวอยู่ในน้ำ ทำให้เกิดลักษณะคลื่นเล็ก ๆ และเป็นวงจรเชื่อมเล็ก ๆ ไปตามสภาพสิ่งแวดล้อมนั้น

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม เพราะจำนวนประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งยังคงประกอบอาชีพทางการเกษตร พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ของประเทศเป็นพื้นที่เพาะปลูกนอกเขตชลประทาน ซึ่งอาศัยน้ำฝนและแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ ในการทำการเกษตร ทำให้พืชได้รับน้ำไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากความผันแปรของปริมาณน้ำฝนในแต่ละช่วงฤดูกาล เช่น เกิดสภาวะฝนแล้งในยามที่ฝนตกมากเกินไป ซึ่งทั้งสองประการล้วนแต่ก่อให้เกิดผลเสียต่อพืชผลทางการเกษตรทั้งสิ้น

ถึงแม้ว่าน้ำซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ได้ โดยผ่านระบบวัฏจักรของสายน้ำ แต่เนื่องจากปัจจุบันมีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงขึ้น ทำให้มีความต้องการในการใช้น้ำทั้งในการอุปโภคและบริโภคมากขึ้น ในขณะที่น้ำมีปริมาณเท่าเดิม และยังมี

³ นัยนา นิยมวัน, วิถีแห่งน้ำ : ธารชีวิตแห่งโลก (สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด, 2548).

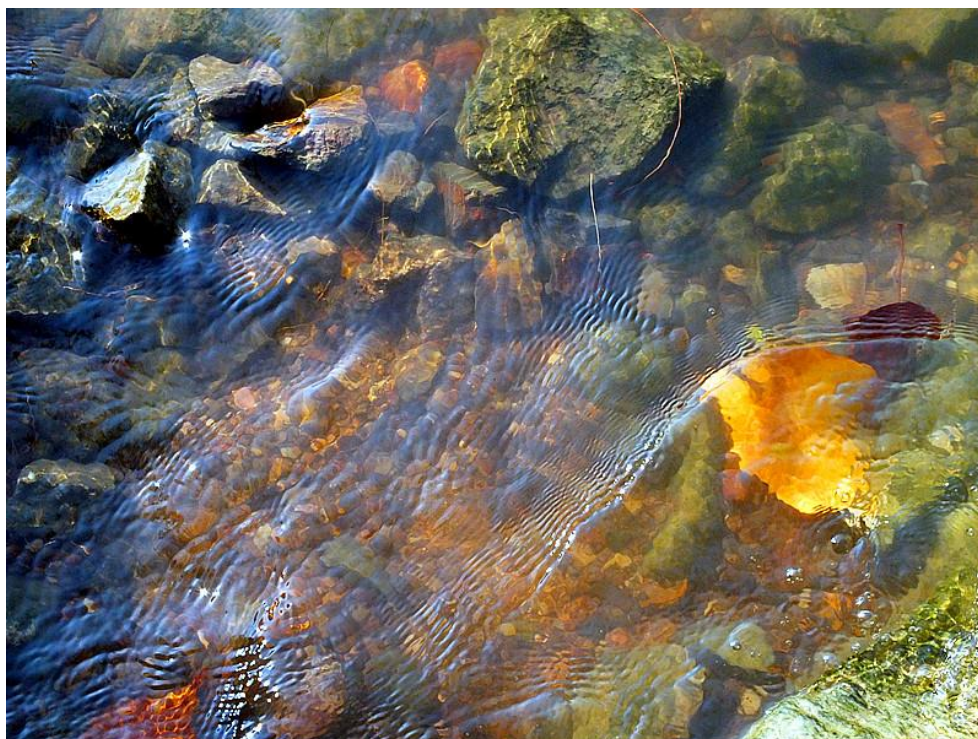
การทำลายสายน้ำธรรมชาติ โดยถมทำถนนหรือนำของเสียทิ้งลงแม่น้ำลำคลองถึงทะเล และยังก่อให้เกิดปัญหาเรือนกระจก ทำให้โลกร้อนขึ้น น้ำแข็งจึงละลายทำให้ระบบความสมดุลของน้ำสูญเสียไป นอกจากนี้ การบุกรุกทำลายป่าทำให้พื้นที่ที่ช่วยกักเก็บน้ำในธรรมชาติลดลง หรือแม้กระทั่งอัตราการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้มีการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดความเน่าเสียของแหล่งน้ำที่ได้พบเห็นกันทั่วไป ทั้งนี้ น้ำจึงยังคงมีความสำคัญเสมอ

ทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดสงขลาที่สำคัญ เป็นทรัพยากรน้ำมีทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน ทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ ทะเลน้อยพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดพัทลุง จะมีสภาพเป็นน้ำจืด และทะเลหลวงหรือทะเลสาบตอนบนเป็นบริเวณที่มีพื้นที่มากที่สุด สภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นน้ำกร่อย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำนานาชนิด และส่วนทะเลสาบตอนล่าง มีพื้นที่ตั้งแต่ปากทะเลสาบที่เปิดออกสู่อ่าวไทยลึกเข้าไปยังทะเลหลวงสภาพน้ำเป็น น้ำเค็มและน้ำกร่อย และแม่น้ำลำคลองมีหลายสายเป็นหลัก มีคลองอยู่ตะเภาดันน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศีรีในตำบลสำนักแคว อำเภอสะเดิงไหลผ่านตำบลต่าง อำเภอสะเดิงผ่านอำเภอบางใหญ่ลงสู่ทะเลสาบสงขลา ส่วนคลองวาดมีต้นน้ำจากเทือกเขาบรรทัด ในอำเภอบางใหญ่ไหลไปลงคลองอยู่ตะเภา ทางด้านคลองเทพา มีต้นน้ำจากเทือกเขาสันกาลาศีรี ไหลผ่านอำเภอสะบ้าย้อยและอำเภเทพาไปลงอ่าวไทยที่ตำบลเทพา ทางด้านคลองรัตภูมิ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัดและเขาหลวงกั้นเขตแดนระหว่างอำเภอรัตภูมิกับจังหวัดสตูลไหลผ่านอำเภอรัตภูมิ อำเภควนเนียงลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่บ้านปากบาง และคลองนาทวี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศีรีผ่านอำเภอนาทวี อำเภจะนะ ไหลลงสู่อ่าวไทย

ในการกำหนดคุณประโยชน์ของน้ำนั้น อาจจำแนกออกเป็น 3 ด้านที่สำคัญ ได้แก่

1. **น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค** ซึ่งเป็นการใช้น้ำเพื่อดำรงชีวิต เพื่อการบรรเทาภัยแล้ง เพื่อการชะล้าง เพื่อสุขภาพและสันตนาการ ตลอดจนเพื่อการจรรโลงศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
2. **น้ำเพื่อการเกษตร** ซึ่งเป็นการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก การปศุสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์ดิน
3. **น้ำเพื่อการผลิต** ซึ่งเป็นการใช้น้ำเพื่อหล่อเลี้ยงลำน้ำ เพื่อบรรเทาความรุนแรงจากน้ำเสีย เพื่อป้องกันการบุกรุกของความเค็ม เพื่อเชื่อมโยงระบบนิเวศกับทะเล ตลอดจนเพื่อใช้ดับไฟป่า เป็นต้น ฉะนั้นจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการดูแลบริหารจัดการเพื่อให้มีน้ำเพียงพอและสมดุลระหว่างการใช้ประเภทต่างๆ ในทุกพื้นที่ของประเทศ

ภาพที่ 1 ธรรมชาติของน้ำ

1.2 น้ำกับชีวิต

น้ำมีความสำคัญสำหรับทุกชีวิตบนโลก ชีวิตจะดำรงอยู่ไม่ได้ถ้าขาดน้ำ สิ่งมีชีวิตสามารถย่อยสลายและดูดอาหารได้ในภาวะที่อาหารละลายอยู่ในน้ำเท่านั้น เนื้อเยื่อของสิ่งมีชีวิตก็ประกอบด้วยน้ำเป็นหลัก ร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วยน้ำถึงร้อยละ 65 ของทั้งหมด มนุษย์สามารถอดอาหารได้นานกว่า 1 เดือน แต่ถ้าอดน้ำเพียง 7-10 วันเท่านั้นก็อาจจะตายได้ เพราะต้องมีการทดแทนการสูญเสียน้ำของร่างกายทางไต และทางผิวหนังในรูปของเสียตลอดเวลาด้วยการดื่มน้ำ และสัตว์หลายชนิดเริ่มต้นกำเนิดมาจากน้ำ โดยเฉพาะสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง ซึ่งเริ่มมาจากปลาโบราณที่พบหลักฐานว่ามีอายุราว 500 ล้านปีมาแล้ว สัตว์ที่มีกระดูกสันหลังนี้ได้มีการพัฒนารูปร่างจนสามารถขึ้นมาอาศัยอยู่บนบกได้ตามลำดับ แต่ก็ยังมีความเกี่ยวข้องกับน้ำอยู่เสมอจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น ชอบอาศัยตามริมน้ำ

วิถีชีวิตคนไทยก็โยงใยกับสายน้ำมาตลอด ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตรมรสุม มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น จึงมีฝนตกชุก อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งน้ำธรรมชาติ คนไทยจึงได้ใช้ประโยชน์จากน้ำมาตั้งแต่โบราณกาล ทั้งเป็นที่อยู่อาศัย อุปโภค บริโภค ใช้ในการเกษตร ใช้ในการติดต่อสัญจรไปมา ใช้เป็นกำแพงป้องกันศัตรูด้วย รวมทั้งตลอดจนถึงการดำรงชีวิต

คนไทยไม่เพียงแต่ใช้ประโยชน์จากน้ำเท่านั้น แต่ยังคงเคารพบูชาขย่งน้ำ ดังจะเห็นได้ว่า เราเรียกธารน้ำสายใหญ่ว่า “แม่น้ำ” เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมที่สำคัญในบุญคุณของน้ำ สืบต่อกันมายาวนาน เช่น พิธีลอยกระทง สงกรานต์ และไหลเรือไฟ นอกจากนี้ก็มีกีฬาแข่งเรือ ที่เป็นประเพณีจัดในเทศกาลสำคัญตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งรวมเอาศิลปวัฒนธรรม “เล่นเพลงเรือ” เข้าไว้ด้วย พืชก็เช่นเดียวกันกับสัตว์ มีน้ำเป็นส่วนประกอบอยู่ในเซลล์เช่นกัน พืชจะเจริญเติบโตได้ก็ต้องอาศัยน้ำละลายแร่ธาตุ และอาหารต่าง ๆ ในดิน เพื่อให้รากพืชได้ดูดน้ำนั้นเข้าไปใช้ในกระบวนการส่งผลให้มีการเจริญเติบโตของพืช

น้ำมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิต ใน 2 ลักษณะ คือ

- **การใช้น้ำในร่างกายของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์**
เนื่องจากน้ำเป็นสารละลายที่เป็นกลาง และไวต่อการทำปฏิกิริยาเคมี การรวมตัวกันทางเคมีทั้งหลายต้องการน้ำมาก เพราะต้องทำให้สารเคมีทุกตัวลอยอยู่ในน้ำได้โดยไม่ถูกเปลี่ยนแปลง
- **น้ำช่วยปรับร่างกายของสิ่งมีชีวิตให้กับสภาพแวดล้อม**
เนื่องจากน้ำมีค่าความร้อนจำเพาะ (Specific Heat) สูง ทำให้น้ำสามารถดูดหรือคายพลังงานความร้อนจำนวนมากได้ ก่อนที่อุณหภูมิของน้ำจะเปลี่ยนแปลง คุณสมบัติข้อนี้น้ำสำคัญมาก โดยเฉพาะสำหรับสัตว์เลือดอุ่น เพราะจะทำให้สัตว์เหล่านั้นสามารถรักษาอุณหภูมิรอบตัวจะเปลี่ยนแปลงมากเพียงใดก็ตาม

1.3 วัฏจักรของน้ำ

น้ำที่มีมากบนพื้นผิวโลกเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ มีการหมุนเวียนเคลื่อนไหวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง และเปลี่ยนแปลงจากสถานะหนึ่งไปเป็นอีกสถานะหนึ่งได้ตลอดเวลา กระบวนการดังกล่าวนี้เรียกว่า วัฏจักรของน้ำหรือวงจรของน้ำ (Hydrological or Water Cycle) หมายถึง เส้นทางน้ำจากมหาสมุทรไปยังแผ่นดินแล้วกลับสู่มหาสมุทรใหม่ตัวจับดันหรือปัจจัยที่ช่วยให้วัฏจักรของน้ำหมุนเวียนได้ดี มี 4 ปัจจัย⁴ ได้แก่

- ความร้อนจากดวงอาทิตย์ ซึ่งทำให้น้ำระเหยกลายเป็นไอ
- ลมซึ่งช่วยให้น้ำระเหยได้ดียิ่งขึ้น และทำให้อุณหภูมิลอยสูงขึ้นจนกระทบความเย็นจับตัวกันเป็นเมฆ

⁴ นัยนา นิยมวัน, วิถีแห่งน้ำ : ธารชีวิตแห่งโลก (สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด., 2548).

- แรงแม่เหล็กโลก ที่ทำให้เมฆก้อนใหญ่ตกลงสู่ผิวโลก
- สิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ที่ขับถ่ายน้ำใช้แล้วในเซลล์ของตนและการคายน้ำทางใบของพืช ในรูปของการระเหยเป็นไอไปในอากาศ

ความร้อนจากดวงอาทิตย์ระเหยน้ำในมหาสมุทรและทะเลให้กลายเป็นไอ แล้วถูกกระแสอากาศหรือลม ช่วยพัดพาเข้าสู่บรรยากาศ เมื่อขึ้นไปถึงระยะสูงที่มีอากาศเย็นจนถึงจุดน้ำค้าง ไอน้ำก็จะอึดตัวและควบแน่นเป็นหยดน้ำหรือเป็นผลึกน้ำแข็ง แล้วรวมตัวกันเป็นเมฆ เมื่อเมฆก้อนใหญ่ขึ้นจะตกลงสู่พื้นดินในรูปของฝน หิมะ ลูกเห็บ น้ำค้าง และน้ำค้างแข็ง รวมเรียกว่า น้ำฟ้า (Precipitation) เมื่อน้ำฟ้าตกลงสู่ผิวดิน จะทำให้ดินเกิดการอุ้มน้ำไว้ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่พืชที่จะดูดน้ำเข้าไปใช้ น้ำส่วนที่เหลือจากการดูดซึมของดินจะรวมตัวกันเป็นน้ำใต้ดิน (Ground water)

ส่วนน้ำฟ้าที่ตกลงสู่ผิวโลกซึ่งเป็นที่ลาดเทก็จะรวมกันเป็นสายน้ำไหล ลำธาร และแม่น้ำ ไหลลงสู่ทะเลต่อไป น้ำฟ้าที่ถ้าตกสู่ผิวดินที่เป็นแอ่งก็จะถูกเก็บกักไว้เป็นหนอง บึง สระ และทะเลสาบ จากแหล่งน้ำเหล่านี้ถึงแม้จะไม่มีทางไหลสู่ทะเลได้ แต่เมื่อได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์ ก็จะระเหยเป็นไอน้ำกลับเข้าสู่บรรยากาศได้อีก

น้ำที่พืชดูดเข้าไปใช้ก็กลับสู่อากาศได้เช่นเดียวกัน โดยกระบวนการคายน้ำของพืชทางใบ (Transpiration) ส่วนน้ำที่สัตว์นำไปใช้ก็จะกลับเข้าสู่บรรยากาศได้ในรูปของเหงื่อจากผิวหนัง

ในบริเวณที่มีอากาศหนาว น้ำฟ้าจะตกลงในรูปของหิมะ แดงขั้วโลกหรือภูเขาสูงหิมะอาจตกทับถมดินตลอดปีจนกลายเป็นน้ำแข็ง เมื่อมีปริมาณมากขึ้นจะเป็นธารน้ำแข็งหรือแผ่นน้ำแข็ง ถ้าตกลงในทะเลก็เป็นภูเขาน้ำแข็ง ปริมาณน้ำจืดที่เป็นหิมะปกคลุมโลก ธารน้ำแข็ง และภูเขาน้ำแข็งคิดเป็นร้อยละ 2 ของปริมาณน้ำบนโลก

ปกติวัฏจักรของน้ำจะอยู่ในภาวะที่สมดุลอยู่เสมอ หมายถึงปริมาณน้ำจากทะเลและมหาสมุทรที่ระเหยเป็นไอ น้ำ รวมกับน้ำที่พืชคายออกมา เมื่อลอยขึ้นสูงจับตัวกันเป็นเมฆ จะมีปริมาณใกล้เคียงกับน้ำฝนที่ตกลงมาเป็นน้ำใต้ดินและน้ำผิวดิน ซึ่งจะรวมกันไหลกลับสู่ทะเลและมหาสมุทร

กล่าวโดยสรุป วัฏจักรของน้ำก็คือการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงสถานะของน้ำบนโลก วัฏจักรของน้ำเป็นความจำเป็นของสิ่งมีชีวิตบนโลกนี้ เพราะจะช่วยให้มีแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติหมุนเวียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

ตารางที่ 1 : สมดุลของวัฏจักรน้ำ

ปริมาณน้ำที่ระเหย	ปริมาณน้ำที่ตกลงมา
จากมหาสมุทร 84%	ในมหาสมุทร 77%
จากพื้นดิน 16%	บนพื้นดิน 23%
รวม 100%	รวม 100%

ภาพที่ 1 สมดุลของวัฏจักรน้ำ

หมายเหตุ. ที่มา : จารึก สุวรรณรัตน์. น้ำเพื่อชีวิต วิทยาศาสตร์ (ว101). หนังสือเสริมทักษะและประสบการณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์. มปป. หน้า 69.

1.4 น้ำเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า

น้ำเป็นทรัพยากรหลักและเป็นทรัพยากรธรรมชาติพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อมนุษย์ โดยเฉพาะน้ำจืด แม้ปริมาณน้ำจืดที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชากรโลกในปัจจุบัน จะมีปริมาณเกินความต้องการแต่การกระจายของทรัพยากรน้ำจำนวนนี้ไม่เท่าเทียมกันทั่วทุกพื้นที่บนโลก บางแห่งก็มีปริมาณน้ำจืดมากเกินความต้องการ บางแห่งก็ขาดแคลนน้ำ ไม่เพียงแต่ขาดแคลนทางด้านปริมาณเท่านั้น ด้านคุณภาพของน้ำก็มีปัญหาเช่นกันเพราะมีการใช้น้ำแล้วทิ้งลงแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือล่าน้ำสาธารณะโดยไม่มีการกำจัดสิ่งสกปรกและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย จนไม่อาจนำมาใช้ได้ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีระบบการจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีการแก้ไขปัญหาที่น้ำเสียที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และสามารถนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์อีกได้ และน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ เนื่องจากมีวัฏจักรของน้ำ ดังนั้นการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรจะมีส่วนร่วมด้วยอย่างยิ่ง

ในอดีตน้ำมีอยู่เหลือเฟือ การใช้ทรัพยากรน้ำจึงขาดความระมัดระวัง และมีได้คำนึงถึงคุณค่าของทรัพยากรน้ำมากนัก ต่อมาเมื่อประชากรโลกเพิ่มมากขึ้น มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้นความต้องการใช้น้ำก็มากขึ้นตามไปด้วย ความวิตกว่าปริมาณน้ำที่มีอยู่ จะไม่สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำของประชากรโลกเพื่อคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมได้ ประกอบกับน้ำทิ้งซึ่งเกิดจากการพัฒนาต่างๆ ก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวนมากด้วย นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาต่างๆ เช่น ภาวะโลกร้อนขึ้นทำให้วัฏจักรของน้ำ ซึ่งช่วยรักษาสมดุลของการหมุนเวียนปริมาณน้ำธรรมชาติก็เปลี่ยนไปด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การดำรงชีวิตมีคุณภาพทั้งทางด้านการบริโภคและอุปโภคที่ดียิ่งขึ้น ต้องมีการสร้างจิตสำนึกที่ดี ทุกคนจึงควรตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรน้ำและช่วยกันจัดการอนุรักษ์ส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำที่ดี ให้สนองต่อการดำรงชีวิตอย่างมีสุขอนามัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพ

1.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ทรัพยากรของประเทศไทย ทั้งแหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำทะเล นับวันจะมีปริมาณและคุณภาพลดลงตามความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาทั้งจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและจากการพัฒนาประเทศทั้งภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีส่วนในการทำให้คุณภาพน้ำธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากด้วย

เมื่อน้ำจืดที่เคยหมุนเวียนตามธรรมชาติไม่เพียงพอกับความต้องการ การแย่งชิงน้ำจึงเกิดขึ้นในระดับชุมชน และขยายไปเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศ หรือต่อไปในระดับภูมิภาคได้ ดังนั้นการจัดให้มีน้ำเพียงพอกับความต้องการเพื่อคงไว้ซึ่งคุณภาพชีวิตของประชากร และเพื่อการพัฒนาประเทศ จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและนับเป็นการสร้างความมั่นคงพื้นฐานของชาติ

การอนุรักษ์แหล่งน้ำเป็นการรักษาทั้งปริมาณและคุณภาพของน้ำเพื่อประโยชน์ในการใช้สอย ทุกคนสามารถช่วยกันได้ ปัญหาด้านปริมาณของน้ำนี้มีใช้แต่การขาดแคลนน้ำเพียงอย่างเดียว แต่การเกิดน้ำท่วมก็ถือเป็นการทำลายเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้มากเช่นกัน

2. อธิปไตยทางด้านวัฒนธรรมและความผูกพัน

2.1 ความหมายและความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ

ผ้าปาเต๊ะ หมายถึง เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งในภาคใต้ ที่มีวิธีการทำโดยใช้เทียนพิมพ์ปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีและใช้วิธีการแต้ม หรือย้อมในส่วนที่ต้องการให้ติดสี แม้ว่าวิธีการทำผ้าในปัจจุบันจะก้าวหน้าไปมากแล้วก็ตาม คำว่า ปาเต๊ะ เดิมเป็นคำในภาษาชวาใช้เรียกว่าผ้าที่มีลวดลายเป็นจุด ๆ ต่าง ๆ⁵

ความเป็นมาของผ้าปาเต๊ะ

ผ้าปาเต๊ะ เป็นผ้าพื้นเมืองในภาคใต้ที่มีลวดลายสวยงาม เป็นวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายใช้มุ่งสำหรับสุภาพสตรี ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างในอดีตจนถึงปัจจุบัน และ

⁵ สภาหอการค้าราชทูต สาธารณรัฐอินโดนีเซีย, ประวัติศาสตร์ของผ้าบาติก (โรงพิมพ์เทคนิค 19 การพิมพ์, 2527).

ในจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดยังคงมีการใช้กันอยู่ การแต่งกายด้วยผ้าปาเต๊ะซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแหลมมาลายู สืบเนื่องจากการติดต่อค้าขายในอดีตปัจจุบันวัฒนธรรมการแต่งกายของชาติอื่นเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น การแต่งกายด้วยผ้าปาเต๊ะจะถูกมองว่าล้าสมัย ก่อนที่ผ้าปาเต๊ะจะถูกลืมและหายไปจากวัฒนธรรม ประเพณีการแต่งกายของคนไทย ยังเล็งเห็นความสำคัญและเห็นถึงคุณค่าศิลปะความงดงามของผ้าปาเต๊ะ ต้องการอนุรักษ์และฟื้นฟูสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีเอาไว้ให้คงอยู่กับคนไทยตลอดไป จึงได้นำผ้าปาเต๊ะมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และรวมไปถึงของใช้ของตกแต่งเป็นเครื่องแต่งกายที่ทันสมัยเข้ากับยุคปัจจุบัน

2.2 เนื้อหาภูมิหลังและการสืบทอด

แหล่งกำเนิดของผ้าปาเต๊ะมาจากไหนยังไม่มีเป็นที่ยุติ นักวิชาการชาวยุโรปหลายคนเชื่อว่า มีในอินเดียก่อน แล้วจึงแพร่หลายเข้าไปในอินโดนีเซีย อีกหลายคนว่ามาจากอียิปต์หรือเปอร์เซีย แม้ว่าได้มีการค้นพบปาเต๊ะที่มีอายุเก่าแก่ในประเทศอื่นๆ ทั้งอียิปต์ อินเดีย และญี่ปุ่น แต่บางคนก็ยังเชื่อว่าผ้าปาเต๊ะเป็นของดั้งเดิมจากประเทศอินโดนีเซียและเป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียกเฉพาะในภาษาวิธีการและขั้นตอน สีที่ใช้ย้อมผ้าเป็นสีที่มาจากพืชที่มีในประเทศอินโดนีเซียและวิธีการขั้นตอนของคนไทยมีการใช้แท่งย้อมสีชนิดที่ใช้เขียนลายซึ่งต่างจากอินโดนีเซียที่ไม่มีการใช้แท่งย้อมเขียนลายเทคนิคที่ใช้ในอินโดนีเซียสูงกว่าในกระบวนการวิธีการของอินเดีย และนักประวัติศาสตร์ชาวคัตซ์ชื่อ N.J.Kron ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสรุปไว้ว่า การใช้ผ้าโสร่งปาเต๊ะ เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนจากนั้นเผยแพร่มาอินเดีย ในส่วนของประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอินโดนีเซียแต่ได้ลวดลายความเป็นท้องถิ่นวัฒนธรรม

สำหรับประเทศไทยเรา บริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีการทำผ้าโสร่งกันมาก ผู้คนทั้งชายและหญิงใช้ผ้าปาเต๊ะกันโดยทั่วไป สำหรับผู้หญิงใช้ตัดเย็บเสื้อกระโปรง หรือนุ่งเป็นโสร่งออกงานสังคมและอยู่กับบ้าน ส่วนผู้ชายนิยมตัดเย็บเป็นเสื้อแขนสั้นหรือแขนยาว

การทำผ้าปาเต๊ะเป็นศิลปะหัตถกรรมที่น่าสนใจ หลักการทำผ้าปาเต๊ะ คือ การเว้นสีด้วยเทียน โดยการเขียนหรือพิมพ์เทียนเป็นลวดลายต่าง ๆ ลงบนผืนผ้าในส่วนที่ไม่ต้องการให้ติดสีย้อม เมื่อนำไปย้อมสี จะมีสีที่ติดเฉพาะส่วนที่ไม่ลงเทียนไว้ และจะติดซึมไปตามรอยแยกของเทียน เกิดเป็นลวดลายสวยงามแปลกตาอันเป็นเอกลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะ

ผ้าป่าเตี้ยของสุมาตราบาคิก มีที่มาจากที่นายอดิศักดิ์ แวตะ ต้องการที่จะธำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน การทำแม่พิมพ์ผ้าป่าเตี้ยของนายยา บินคอเลาะ ที่อยู่ในพื้นที่ตำบลปาเสมัส อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและฝีมือประณีตในการทำแม่พิมพ์ป่าเตี้ย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดแปลงเอาวัสดุเหลือใช้ คือกระป๋องนมชั้นหวาน จากการรับประทานโรตีสของคนในพื้นที่มาเป็นวัสดุในการทำแม่พิมพ์ ประกอบกับความคิดสร้างสรรค์จากลวดลายผ้าป่าเตี้ยดั้งเดิมสู่ลวดลายท้องถิ่นและลวดลายต่างประเทศ นำไปสู่การออกแบบและพัฒนาลวดลาย โดยบางส่วนประยุกต์จากลวดลายผ้าป่าเตี้ยโบราณแต่ตัดทอนรายละเอียดเหลือเพียงลายเส้น บางส่วนนำมาจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ผ่านวิถีวัฒนธรรมการดำรงชีวิตประยุกต์เป็นลวดลายและหลายส่วนเป็นลวดลายร่วมสมัย เหมาะกับสังคมและความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน และส่งต่อลวดลายที่ผ่านการรังสรรค์แล้วไปยังช่างฝีมือพื้นบ้านในการประดิษฐ์แม่พิมพ์ นำไปสู่การพิมพ์ผ้าป่าเตี้ยด้วยมือแบบดั้งเดิม

2.3 ความผูกพันกับสายน้ำของวิถีชีวิตชาวใต้

การดำรงชีวิตของคนไทยตลอดชีวิตทุกรุ่นทุกยุคสมัย มีความผูกพันกับสายน้ำของวิถีชีวิตชาวใต้ที่แทรกซึมอยู่ในคติความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ศิลปะพื้นบ้าน นาฏศิลป์หรือแม้แต่การวางผังเมือง ทั้งเมืองโบราณและเมืองสมัยใหม่จะคำนึงถึงแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่ง วิถีชีวิตของชาวภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นแผ่นดินเกิด มีความผูกพันกับน้ำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจนอาจกล่าวได้ว่า “น้ำเป็นแหล่งกำเนิดของวัฒนธรรมไทย”

ภาคใต้มีทรัพยากรน้ำทางธรรมชาติที่สำคัญต่อวิถีชีวิตชาวใต้ บริเวณฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเป็นด้านอ่าวไทย เริ่มตั้งแต่แอ่งสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นแหล่งน้ำบาดาลใหญ่เป็นน้ำจืด ส่วนบริเวณฝั่งทะเลอันดามันซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกจะมีน้ำน้อยกว่าเนื่องจากเป็นบริเวณหินทราย คุณภาพน้ำค่อนข้างจืด แต่ในหน้าแล้งแหล่งน้ำบาดาลที่อยู่ใกล้ทะเลจะมีน้ำเค็มปนอยู่ ส่วนแหล่งน้ำทะเลในประเทศไทยมีชายฝั่งทะเลอยู่ 2 ทะเล คือ อ่าวไทยและทะเลอันดามัน⁶

⁶ดวงดาว สุวรรณรังษี, “ทะเลคือชีวิต” มุذنิกิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ (โรงพิมพ์ตะวันออก, 2546).

ลักษณะภูมิประเทศทางภาคใต้ดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานประชากร เนื่องด้วยอุดมไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร และอาหารจากแหล่งน้ำ มีน้ำเพียงพอสำหรับการบริโภคและการเพาะปลูก ยังสามารถใช้น้ำเป็นเส้นทางการคมนาคมติดต่อกัน

วัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นกลุ่มทางสังคมและนิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีเอกภาพและพัฒนาการระหว่างชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดพัทลุงทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสงขลาและพื้นที่บางส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช ทะเลสาบสงขลาจัดเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีแม่น้ำหลายสายที่กำเนิดจากเทือกเขาบรรทัดไหลผ่านที่ราบลุ่มลงสู่ทะเลสาบ ทั้งยังได้รับอิทธิพลของน้ำทะเลอ่าวไทยไหลเข้าสู่ทะเลสาบตอนล่าง ยังผลให้ทะเลสาบสงขลามีทั้งน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม ก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพและมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมเพื่อการดำรงชีวิต ลักษณะทางกายภาพรูปพรรณสัณฐานของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบ ได้มีความแปรเปลี่ยนพัฒนาการเป็นเวลายาวนาน ภูมิประเทศที่เป็นพื้นดิน ที่ราบลุ่ม ภูเขา เนินหรือควน แม่น้ำ ทะเลและหมู่เกาะที่ปรากฏให้เห็นสภาพอยู่ในปัจจุบันได้ผ่านการกระทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงมาหลายครั้ง ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปและความเปลี่ยนแปลงโดยฉับไวเมื่อมีภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ทางด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวใต้มีความเกี่ยวข้องกับน้ำ การดำรงอยู่และวัฒนธรรมปักษ์ใต้ในจังหวัดสงขลา เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งผสมผสานทางวัฒนธรรม เนื่องจากในอดีตมีการติดต่อกับชายฝั่งหลายประเทศ มีการแลกเปลี่ยนและหลอมรวมวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้มีวัฒนธรรมทั้งหลายกลายเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน มีมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพชนได้สร้างสรรค์และสร้างสมไว้ให้ลูกหลานมากมาย ทั้งโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปหัตถกรรมงานช่างท้องถิ่น สถาปัตยกรรม งานช่างท้องถิ่น ภาษาและวรรณกรรม การละเล่นพื้นเมืองขนบธรรมเนียมประเพณีเกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ประเพณีสงกรานต์ การสงน้ำพระ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีลากพระหรือชักพระ เป็นต้น

ลักษณะเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวสงขลาทั้งเรื่อง การแต่งกาย การกิน การดำรงวิถีชีวิตชาวใต้ ซึ่งวัฒนธรรมการแต่งกายผ้าในท้องถิ่น มีความสำคัญและความผูกพันใกล้ชิดที่สามารถพบเห็นในการดำรงอยู่วิถีชีวิตของคนภาคใต้ ผ้าท้องถิ่นในสมัยอดีตแต่ยังคงสืบทอดการปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบันศิลปวัฒนธรรม

2.3.1. วัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวใต้กับผ้าปาเต๊ะ

ภาคใต้ เป็นดินแดนแห่งหมู่เกาะและท้องทะเลอันดามัน อีกทั้งยังมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมากมาย นอกจากนี้ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวใต้ยังโดดเด่นมีเอกลักษณ์และเปี่ยมเสน่ห์ชวนให้เข้าไปสัมผัสและเรียนรู้อย่างใกล้ชิด

วัฒนธรรมการแต่งกายของวิถีชีวิตชาวใต้ เป็นการแต่งกายที่ไม่เหมือนกับภาคอื่น ในด้านการแต่งกายชาวภาคใต้ใช้ผ้าหลายรูปแบบ ทั้งผ้าฝ้าย ผ้าแพร ผ้าเขียนลายเทียน ผ้ามัด-ย้อม แต่ชาวบ้านปักษ์ใต้ทั่วไปแบบเดิมนิยมนุ่งผ้าคล้ายผ้าขาวม้ามีสีแดง การนุ่งผ้าปาเต๊ะหรือบาติกที่มีลวดลายสีสันหลากหลายเป็นความนิยมในช่วงหลัง จากการรับอิทธิพลของผ้ามาเลเซีย อินโดนีเซีย ชาวไทยมุสลิมภาคใต้นิยมนุ่งโสร่งที่มีความคล้ายกับกับผ้าขาวม้า ผู้ชายส่วนใหญ่จะนิยมนุ่งผ้าโสร่ง แต่ผู้หญิงจะนุ่งผ้าปาเต๊ะหรือผ้าบาติก แต่ในปัจจุบันคนใต้ส่วนใหญ่ก็จะนุ่งเสื้อผ้าตามแฟชั่นที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดทั่วไป

ผ้าปาเต๊ะสำหรับชาวใต้ โดยทั่วไปไม่นิยมสวมเสื้อผ้าไหมเวเนโต้จะเป็นวันสำคัญหรือวันพิธีการในโอกาสพิเศษเท่านั้น แต่ทั่วไปส่วนใหญ่นิยมสวมเสื้อผ้าเนื้อบางเบาที่มีลายสีสันสดใสหรือฉูดฉาดโดยเฉพาะผ้าย้อมสีที่เรียกว่าผ้าปาเต๊ะ เป็นที่นิยมแพร่หลายตามจังหวัดภาคใต้

วิถีชีวิตชาวใต้กับผ้าปาเต๊ะส่วนใหญ่นิยมใช้ทำผ้าถุง ผ้าโสร่ง ตัดเสื้อและใช้เป็นผ้าปูนั่งหรือผ้าคลุมเป็นผ้าฝ้ายเนื้อบางเบานำมาเขียนหรือพิมพ์ลายด้วยสีผงแล้วใช้สีย้อมจากธรรมชาติภายในกรอบเส้นสีฝ้ายมาลงสีสันทึบให้ลายชัดเจนกว่าการมัดย้อม

2.4 เอกลักษณ์และจุดเด่นของผ้าปาเต๊ะ

ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าปาเต๊ะ คือ ผ้าปาเต๊ะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ประชาชนหรือชาวบ้านในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มักจะนุ่งผ้าปาเต๊ะหรือผ้าโสร่งในชีวิตประจำวันมาช้านาน บ้างก็นำมาตัดเป็นเสื้อ ทำผ้าโสร่ง ผ้าปาเต๊ะที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นจะเป็นผ้าที่ทำมาจากชวา ดังปรากฏในเพลงกล่อมเด็กปัตตานีโบราณบทนี้

“กาเฮน บาเตะ บาญปงบาเตะ บาเตะ ดาตัง คาริ ญาวอ

อาอะะ จันเตะ อาบัง ปงจันเตะ บาตา สบู่เตะ กิตอ เบอคูออ”

ความหมาย “ผ้าถุงบาเตะ เสื้อผ้าปาเต๊ะมาจากเมืองชวา นื่องงามพี่ชายก็งามเทียมกัน หมอนใบเดียวกันเราสองคนร่วมเคียง”⁷

⁷อนุชา ลือเมะ, "รายงานผลการคัดเลือกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม จำนวน ๕ รายการ," (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส, 2557).

จากบทกลอนกล่อมเด็กชี้ให้เห็นว่าผ้าปาเต๊ะเป็นที่นิยมของชาวมลายูที่อยู่ในแถบภาคใต้ตอนล่าง โดยเฉพาะสามจังหวัดชายแดนใต้มาช้านานถึงปัจจุบันนี้ โดยผ้าปาเต๊ะจะมาจากเมืองวาเสียส่วนใหญ่เนื่องจากผ้ามีคุณภาพดี สวยงามและสมัยนั้นคนในพื้นที่ยังไม่สามารถผลิตได้เอง

ผ้าปาเต๊ะสุมาตราบาคิก มีความโดดเด่นด้วยวิธีการผลิตที่ยังใช้วิธีการพิมพ์ด้วยมือแบบดั้งเดิม แต่สร้างสรรค์ลวดลายผ้าที่มีรากจากวิถีชีวิตในพื้นที่ เช่น ลวดลายเรือกอลและ ลวดลายว่าวเดือน ลวดลายกลองบานอ ลวดลายเชิงชาย ลวดลายกริช และลวดลายเป็นพีชเถาวัลย์ ใบไม้สีทอง ฯลฯ ซึ่งลวดลายต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสืบต่อ ๆ กันมาและพัฒนาสู่ลวดลายร่วมสมัย อีกทั้งการใช้สีสันสดใสน่าแต่พื้นผ้า ผ้าปาเต๊ะที่ได้ปัจจุบันสามารถสวมใส่ได้โดยไม่เคอะเขิน และสุมาตราบาคิกยังได้รับเชิญจากหลายประเทศให้ไปร่วมออกบูธจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อาทิ เช่น ประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ตุรกี เป็นต้น

2.5 ลักษณะลวดลาย

ลักษณะลายผ้าปาเต๊ะเมื่อมองในลักษณะภาพรวมแล้ว จะเป็นลักษณะที่ได้รับอิทธิพลทั้ง ศิลปะอินเดีย ศิลปะจีน ศิลปะมุสลิม และความเชื่อเมืองจากแหล่งผลิต ลักษณะลายผ้าชั้นสูงของอินโดนีเซีย ลักษณะรูปแบบลวดลายผ้าปาเต๊ะ เป็นส่วนสำคัญของผ้าที่มีรายละเอียดซับซ้อนกัน รูปแบบลวดลายได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ทำให้ลวดลายมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อาจแบ่งลักษณะลายได้เป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้ คือ

2.6.1. ลายเรขาคณิต

2.6.2. ลายธรรมชาติ

2.6.1. ลายเรขาคณิต เป็นลักษณะของลวดลายที่นำลักษณะของเส้น คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด ตลอดจนรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม รูปเหลี่ยม รูปกรวยต่าง ๆ ส่วนมากนิยมนำมาจัดองค์ประกอบให้ซ้ำกัน (Repetition) หรือเคลื่อนไหวอย่างมีจังหวะ (Rhythmic) การลื่นไหลของเส้น ตลอดจนการจัดเส้นให้มีความต่อเนื่องกัน การจัดรูปทรงให้บังกัน ซ้อนกันคาบเกี่ยวกัน ทับซ้อนรูปทรงให้เกิดลวดลาย

ภาพที่ 2 ลายเส้นเรขาคณิต เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นคด รูปทรงเรขาคณิต

ภาพที่ 3 ลวดลายเส้นเรขาคณิต

2.6.2. ลายธรรมชาติ เป็นลวดลายที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ โดยเฉพาะดัดแปลงมาจากส่วนต่าง ๆ ของพรรณพฤกษา เช่น ดอก ใบ กิ่ง ก้าน ลวดลายชนิดนี้มีการจัดองค์ประกอบให้ดูนุ่มนวลอ่อนหวาน⁸ ลักษณะของลายมีการเส้นไหลและต่อเนื่องกันเป็นจังหวะ บางครั้งอาจนำเส้นตรง เส้นโค้ง มาจัดองค์ประกอบให้ดูเป็นใบ ช่อ พวง เก้า ซึ่งเป็นลักษณะที่เลียนแบบมาจากธรรมชาติหรือดัดแปลงมาจากธรรมชาติในท้องถิ่นภาคใต้ ทั้งเรื่องรูปทรงและสีสัน ลวดลายชนิดนี้นิยมนำมาใช้กับผ้าปาเต๊ะและเป็นลวดลายที่นิยมมากและลายไทยเป็นลักษณะลวดลายของศิลปะประจำชาติ เช่น ลายกนก ลายเครือเถา ลายดอกพุดตาน ลายที่มาจากศิลปะไทยลวดลายไทยมีเส้นที่พลิ้วไหวและมีความเป็นเอกลักษณ์

ภาพที่ 4 ลายเส้นพรรณพฤกษา ดอก ใบ กิ่ง ก้าน

ภาพที่ 5 ลวดลายธรรมชาติ

⁸ นันทา ใจจนอุดมศาสตร์, การทำผ้าบาติก (สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2536).

ภาพที่ 6 ลวดลายไทยคลื่นน้ำ

3. อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ

ทัศนศิลป์และภาพสะท้อน “น้ำ”

ทัศนศิลป์ (Visual Art) ซึ่งเป็นศิลปะที่แสดงออกเป็นรูปลักษณะต่างๆ ทั้งสองมิติและสามมิติ ทัศนศิลป์มองเห็นได้ ทัศนศิลป์สะท้อนรูปลักษณะต่างๆ รอบตัวที่มองเห็นได้ สัมผัสได้ อาจก้าวล้ำไปถึง “ทัศนนะ” ที่แสดงความคิดเห็นคำว่า “Visual Art” หรือ “ทัศนศิลป์” เกิดขึ้นในช่วงที่สังคมสมัยใหม่ ศิลปะสมัยใหม่เติบโตขึ้นในห้วงเวลาที่สังคมพัฒนาอยู่ภายใต้ความเชื่อเหตุผลนิยม (Rationalism) วิธีคิดกระบวนการสร้างสรรค์และสุนทรียศาสตร์ ปรับเปลี่ยนไปพร้อมกับสังคมที่มีความซับซ้อนหลากหลาย เปลี่ยนแปลงเข้าใจยาก ผสมผสานแนวคิด อดีต – ปัจจุบัน ตะวันตก – ตะวันออก สากล – ชุมชน สังคม – บ้างแยก วัตถุ – จิตวิญญาณ สังคมร่วมสมัยได้รับการเรียนขานว่า “สังคมหลังสมัยใหม่” (Postmodernism) ทัศนศิลป์ก็ปรับตัวไปสู่ความหลากหลายแสดงภาพสะท้อนและปรากฏการณ์ของสังคมหลังสมัยใหม่ กรอบความคิดมีได้จำกัดอยู่เพียง “Visual” “ทัศนนะ” “การเห็น” “ประจักษ์พยาน” เพียงเท่านั้นคำใหม่ที่เกิดขึ้นคือ “ศิลปะจินตทัศน์” (Imaging Art) ภาพจากการรับรู้และจินตนาการของระบบสมอง การแสดงออกเป็นรูปลักษณะคือการนำจินตภาพมาสร้างให้ปรากฏขึ้น ทั้งรูปลักษณะที่สัมผัสได้ เป็นปรากฏการณ์ เป็นกระบวนการ

น้ำเป็นของเหลว มีจุดเยือกแข็งที่ศูนย์องศาเซลเซียส จุดเดือดที่หนึ่งร้อยองศาเซลเซียส เป็นส่วนสำคัญสำหรับระบบนิเวศ สำหรับคน สัตว์ พืช น้ำ เคลื่อนที่ไปตามแรงโน้มถ่วงของโลก ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ปรับตัวไปตามแหล่งหรือภาชนะที่น้ำเข้าไปดำรงอยู่ น้ำเมื่อได้รับความร้อนก็ระเหยกลายเป็นไอก่อตัวเป็นเมฆฝน เมื่อกระทบความเย็นก็ตกลงมาเป็นฝน หมุนเวียนสลับเปลี่ยนไปเมื่อน้ำไหลลงสู่ทะเลและมหาสมุทร ได้เก็บซับเกลือแร่ต่างๆ มีสภาพเป็นน้ำเค็มในทะเลและ

มหาสมุทร ริมสายน้ำ รวมทั้งชายขอบทะเลและมหาสมุทร เป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ที่คน สัตว์ พืช ยึดถือเป็นแหล่งดำรงชีวิต ก่อเกิดเป็นแหล่งอารยธรรมต่างๆ สร้างความเจริญรุ่งเรืองในแหล่งอารยธรรมเหล่านั้น แล้วคนก็ทำลายแหล่งอารยธรรม ทำลายโลก ทำลายแหล่งน้ำ ทำลายระบบนิเวศไปพร้อมกัน⁹

การสร้างสรรคศิลป์สะท้อนคุณค่าและความผูกพันใกล้ชิดกับน้ำตลอดมา ไม่ว่าจะเป็น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเล มหาสมุทร รวมทั้งน้ำในความคิดและจินตนาการที่แตกต่างหลากหลาย

⁹วิรุณ ตั้งเจริญ, ฉบับเฉลิมพระเกียรติฯ “น้ำคือชีวิต”. วารสารราชบัณฑิตยสถาน ภาควิชาสังคมศาสตร์ สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน (หอจ. อรุณการพิมพ์, 2550).

4. อิทธิพลที่ได้รับจากลัทธิทางศิลปกรรม

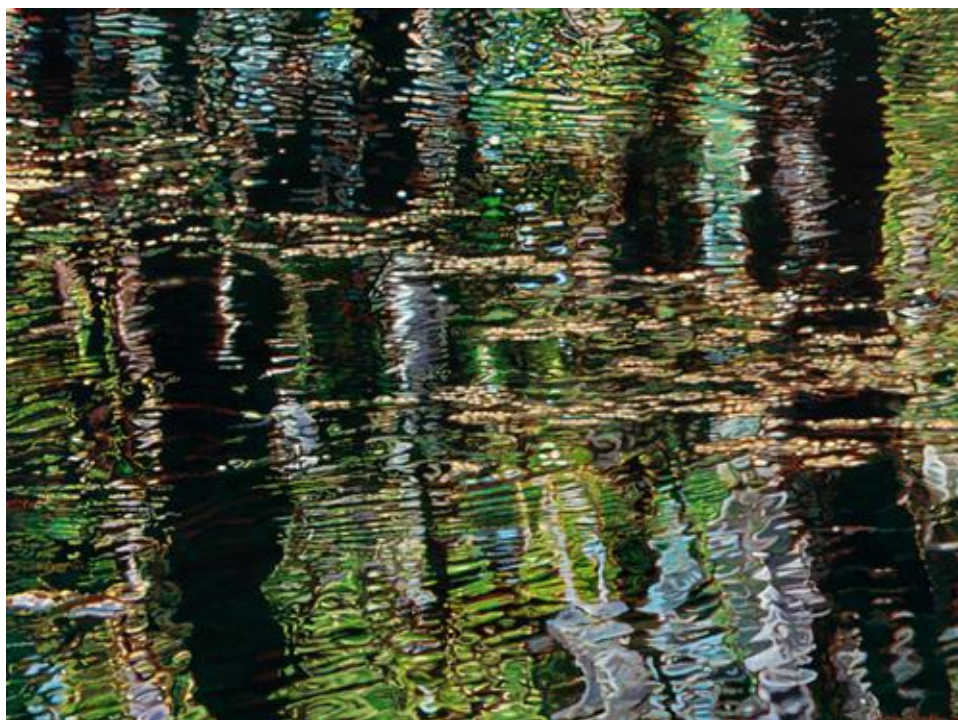
ภาพที่ 7 ศิลปิน Adrian Deckbar (2003). **“Rhythm in Blue”** acrylic on canvas 36 x 48 เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก : <https://www.adriandeckbar.com/translucent.html>

ศิลปิน Adrian Deckbar วาดภาพสิ่งๆเกี่ยวกับการดำรงอยู่และโลกธรรมชาติ ชื่อผลงาน **“Rhythm in Blue”** ค.ศ.2003 acrylic on canvas 36 x 48 ตระหนักถึงพลังและอารมณ์ความรู้สึก ความเคลื่อนไหวการเจริญเติบโตการล้มหรือการสลายตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

ศิลปะประทับใจนิยม (Impressionism) พัฒนารุ่งขึ้นตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19¹⁰ ศิลปิน อิมเพรสชันนิสต์ทั้งหลายต่อหลานคน ได้สร้างสรรค์จิตรกรรมแสดงธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ภาพชีวิต คนชั้นกลาง ชีวิตยามราตรี สังคมปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเฉพาะภาพที่เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ได้สะท้อนให้เห็นภาพทะเล แม่น้ำลำธาร สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคน กับน้ำ ระบบนิเวศของน้ำ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม คน สัตว์ ภายใต้ธรรมชาติและเครือข่ายของการ ดำรงชีวิต ความงดงาม แสงสะท้อน และสีอันในเชิงฟิสิกส์ที่เกี่ยวกับแสงกอบปรักกับกลวิธีในการ ระบายสีที่พยายามบันทึกสภาพบรรยากาศ กาลเวลา และแสงสีที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งภาพ

¹⁰ Adrian Deckbar, "Rhythm in Blue (ค.ศ.2003)," <https://www.adriandeckbar.com/translucent.html>.

ผลงานจิตรกรรมของศิลปินอิมเพรสชันนิสต์ ได้เผยแพร่และส่งอิทธิพลในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมไปทั่วโลก

ภาพที่ 8 ศิลปิน Adrian Deckbar (2003). “Lumination” acrylic on canvas 36 x 48 เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก : <https://www.adriandeckbar.com/primal.html>

จากภาพผลงานของศิลปิน Adrian Deckbar ค.ศ.2003 ชื่อผลงาน “Lumination” acrylic on canvas 36 x 48¹¹ ศิลปินวาดภาพเริ่มตระหนักว่าการใช้รูปนี้เป็นสิ่งที่ศิลปินต้องการจะพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ของศิลปินบนโลกใบนี้ไม่เพียงพอเริ่มเกิดความรู้สึกถูกบังคับด้วยสิ่งที่อยู่ข้างนอกจากสังคมเมือง จึงตระหนักถึงโลกธรรมชาติ การทำงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกับวิธีที่ใช้บริเวณที่มีสีสันสร้างสรรค์ผลงานออกเป็นจังหวะของผิวน้ำ รูปลักษณะที่เหมือนการกระจายของผิวน้ำ

ศิลปินมากมายที่ใช้ธรรมชาติและน้ำเป็นสื่อคลาใจหรือแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวรรณกรรม ดนตรี จิตรกรรม ศิลปะ การแสดง ฯลฯ วัฒนธรรมน้ำที่เป็นชีวิตจิตใจของตนเอง อย่างไรก็ตามน้ำจะยังคงดำรงอยู่พร้อมกับโลกใบนี้ อยู่เพื่อร่วมดำรงรักษาระบบบนเวสไว้ อยู่เพื่อลมหายใจของมนุษย์ และอยู่เพื่อเป็นแรงบันดาลใจสำหรับ

¹¹ Adrian Deckbar, "Lumination (ค.ศ.2003)," <https://www.adriandeckbar.com/primal.html>.

ศิลปินอย่างถ้วนหน้า ถ้าไม่มีน้ำอยู่แล้วมนุษย์ก็คงดำรงอยู่ไม่ได้ และศิลปะที่สะท้อนความเป็นน้ำก็ คงไม่เช่นกัน

การทำงานศิลปะจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่ศิลปินจะเริ่มต้นจากแรงบันดาลใจใน เรื่องราวต่าง ๆ สุนทรียภาพและสัจธรรมของธรรมชาติ ถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่เข้าถึงความหมาย ความรู้สึกไปในผลงาน คุณค่าความสำคัญของผลงาน จึงขึ้นอยู่กับทางด้านสุนทรียภาพ ที่มีความ เป็นจริง อารมณ์ ความรู้สึก และความหมายที่สัมพันธ์กับสังคมในช่วงเวลานั้น

ซึ่งการใช้ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) จึงเป็นสร้างสรรค์ผลงานขึ้นโดยผ่านกระบวนการ วิธีการและเทคนิคของศิลปะทางด้านทัศนศิลป์มาผสมผสานทำให้เกิดผลงานศิลปะ ซึ่งวัสดุที่ใช้ใน การสร้างผลงานสื่อผสมมีทั้งที่มาจากวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุจากไม้ พืช ดอกไม้ ใบไม้กิ่งก้าน สัตว์ และวัสดุสังเคราะห์ เช่น ผ้า พลาสติก กระดาษ เหล็ก โลหะ เป็นต้น¹² เน้นหลักการจัดองค์ประกอบ ศิลป์

เป็นการนำสิ่งที่มีอยู่มาประยุกต์ผสมผสานกันเพื่อให้เกิดเป็นผลงานทางด้านศิลปะที่มี รูปแบบออกมาเป็นรูปเป็นร่าง เพื่อให้คนดูสามารถรับรู้ถึงความหมายของผลงานศิลปะที่ผู้สร้าง ถ่ายทอดเรื่องราวหรือว่าการเล่าเรื่องเหตุการณ์ช่วงเวลานั้น ทำให้ผู้ที่ชมผลงานนั้นสามารถที่จะซึม ซับข้อมูลได้เร็วขึ้นและได้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเรื่องเล่ากับเหตุการณ์ที่เป็นจริง โดยนิยมใช้ สื่อที่แตกต่างกัน แต่ละสื่อมาใช้ร่วมกันเพื่อดึงดูดคนดูให้เกิดความสนใจในผลงานได้มากขึ้น

¹² รัตนภพ เตชะวงศ์, วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม (ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552).

5. อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปินต่อการสร้างสรรค์

จุดมุ่งหมายการสร้างสรรคของศิลปินที่ประมวลในเชิงปรัชญาความเชื่อ และการถ่ายทอดอิทธิพลที่ได้รับจากผลงานของศิลปิน เป็นอีกหนึ่งแรงกระตุ้นความสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคผลงานทางศิลปะได้เป็นอย่างดี ประสบการณ์และเอกลักษณ์ก่อให้เกิดการสร้างสรรคศิลปะเฉพาะศิลปินแต่ละบุคคลมีความแตกต่างการสร้างผลงานหลากหลายออกไป ทางด้านสุนทรียภาพนั้นต้องมีคุณสมบัติทั้งทางด้านการถ่ายทอด อารมณ์ความรู้สึก และเนื้อหาที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดึงดูดต่อจิตใจของผู้รับชม จึงเกิดการเรียนรู้ทั้งรูปแบบ เทคนิค และการสื่อสารความรู้สึก รวมถึงการนำเสนอให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงาน

ผลงานศิลปิน

ภาพที่ 9 ศิลปิน สุจิตรา พาหุการณ. (พ.ศ.2558). “กลืนอายุแห่งวิถีประมง”: [เทคนิค : ลายรดน้ำกำมะลอ]. “วิถีทะเลใต้ : Way of the Southern Sea” จัดแสดงระหว่างวันที่ 7 - 14 พฤษภาคม 2559 ณ ARDEL's Third Place Gallery : อาร์เดลเธียเตอร์เพลสแกลเลอรี. เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2560.
เข้าถึงได้จาก : <http://exhibition.contestwar.com/node/1299>

ศิลปิน สุจิตรา พาหุการณ์ (Sujitra Pahukan) ถิ่นฐานบ้านเกิดจังหวัดนครศรีธรรมราช ประวัติการศึกษาจบ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เกียรตินิยมและรางวัลร่วมเขียนภาพลงปฏิทิน “ชุดพระราชวัง” โดยบริษัท กนกสิน เอ็กชปอร์ต อิมพอร์ต จำกัด¹³ และร่วมแสดงงานในนิทรรศการพระสาทิสลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นต้น

แนวความคิดของศิลปิน

นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของจิตรกรลายทองของไทย ที่แต่เดิมเป็นลายรดน้ำที่มีพื้นดำ ตัวลายเป็นทอง หรือลายกำมะลอที่เพิ่มสีเข้าไปซึ่งก็ยังไม่ให้ผลเป็นจิตรกรรมสองมิติอยู่ แต่งานของสุจิตราชิ้นนี้ มีการใช้ทองหลายชนิด และแต่ละชนิดมีความสุกใสและความอ่อนแก่แตกต่างกัน การเลือกใช้ทองแต่ละชนิดในตำแหน่งที่เหมาะสมกับรูปแบบ ทำให้ได้ผลงานที่มีความลึกความตื้นหลากหลายมิติ สร้างบรรยากาศให้กับชีวิตชาวเล ต้นความคิดของจิตรกรอย่างน่าพอใจคุณภาพของงานอยู่ในระดับดีมาก

วิเคราะห์จากศิลปินที่มีอิทธิพลต่อตนเอง

จากการชมผลงานจิตรกรรม มีการนำเสนอผลงานที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นเทคนิคลายรดน้ำ โดยถ่ายทอดผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันทรงคุณค่าแบบไทยโบราณ ชื่นชมในผลงานศิลปินที่มีกระบวนการทำงานด้วยความละเอียดอ่อนงดงามจากกรรมวิธี ถึงการทำงานที่มีความใส่ใจในรายละเอียด ควรนำมาเป็นแบบอย่างในการทำงานและวัสดุอุปกรณ์ประณีตมากมาย ภายใต้นแนวความคิดแบบร่วมสมัยผสมผสานกับรูปทรงสัญลักษณ์เชิงประเพณี และรู้สึกประทับใจในแนวความคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนชาวเลในชนบทซึ่งยังคงสืบสานวัฒนธรรมและอาชีพการทำประมงในท้องทะเลไทยไว้ด้วยความซื่อตรง การใช้ชีวิตของชาวบ้านพื้นถิ่นริมทะเลท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ถูกถ่ายทอดผ่านเส้นสายสีทองสว่างและลายไทยลายทองอันอ่อนหวาน สื่อแสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันที่ศิลปินมีต่อความงดงามอย่างเรียบง่ายในวิถีวัฒนธรรมจากทะเลใต้ของไทย

¹³Sujitra Pahukan, "กลิ่นอายแห่งวิถีประมง : Way of the Southern Sea,"

ภาพที่ 10 ศิลปิน ตอเฟต บูลายามา. (พ.ศ. 2555). "เส้นและรูปทรงจากวิถีชีวิตชาวประมง" [เทคนิค : สื่อผสม]. นิทรรศการ “ อัซซาลามูออลัยกุม ” Assalamu Alaikum จิตรกรรมร่วมสมัยของวิถีไทย ภาคใต้-มลายู. จัดแสดงขึ้น ณ หอศิลป์จามจุรียุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก : <http://oknation.nationtv.tv/blog/winsstars/2012/03/23/entry-2>

แรงบันดาลใจ อันเกิดจากจิตใจสำนึก เพื่อสะท้อนมุมมองผ่านผลงานศิลปะ ที่เป็น รูปลักษณะแนวทางเฉพาะของตน การแสดงออกจากความคิด ความรู้สึก ความหมาย จาก ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ที่ศิลปินถ่ายทอดจินตนาการสู่การสร้างสรรค์ในผลงาน นิทรรศการนี้ ให้ศิลปะเป็นสื่อกลางทางจิตใจ เพื่อถ่ายทอดคุณค่าและความงาม ในวิถีการดำเนิน ชีวิตของมุสลิม ทั้งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อและความศรัทธาในศาสนา

เพื่อจัดแสดงผลงานนิทรรศการ โดยมีชื่อนิทรรศการว่า “ อัซซาลามูออลัยกุม ” ขอความสันติ สุขจงเกิดแก่ท่าน จากจินตนาการสู่ความรู้สึก ผ่านผลงานศิลปะจิตรกรรมร่วมสมัยของวิถีไทย ภาคใต้-มลายู ได้นำมาจัดแสดงขึ้น ณ หอศิลป์จามจุรียุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้น 1 ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม ถึง วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2555

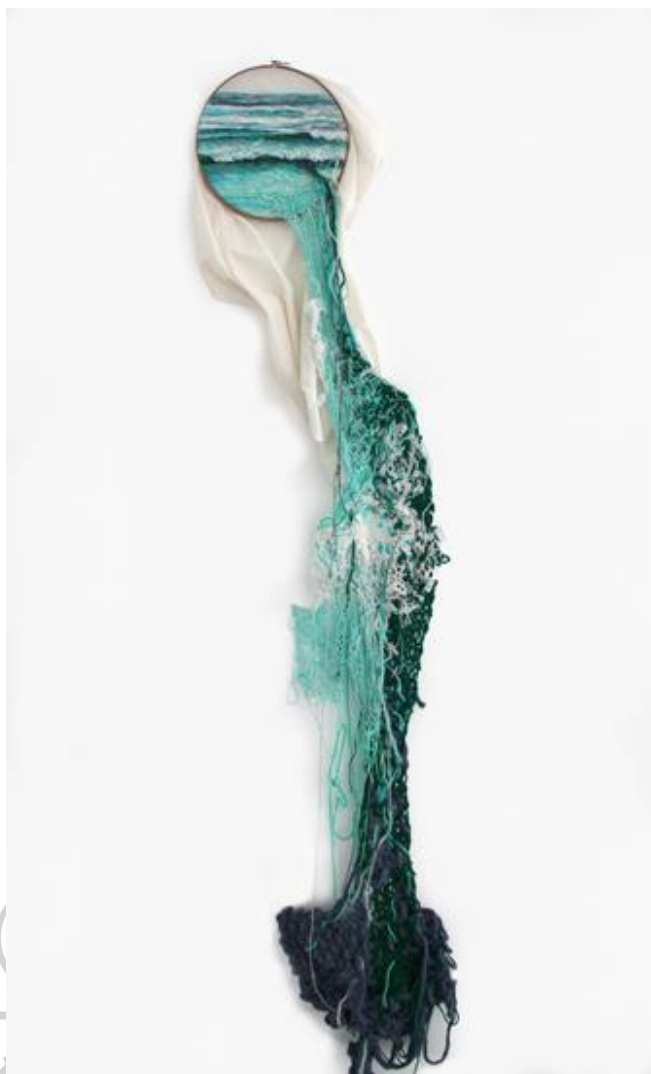
เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจิตรกรรมร่วมสมัยของวิถีไทยภาคใต้-มลายู โดยกลุ่มศิลปิน ชายแดนภาคใต้ ทั้ง 5 คน โดยศิลปิน ประชัญ พิมานแมน (Prach Pimarnman) อิมรอม ยูนู (Aimrom Yunu)

Yunu) อนีส นาคเสวี (Anis Naksewee) ตอเฟต บูลา-ยามา (Tofet Bulayama) และ คีตต้า อีสรัน (Keeta Isran) จากคณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี โดยนำเสนอ ความเป็นอัตลักษณ์และความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ในแนวทางการทำงาน ศิลปะอันเป็นที่ตั้ง การร่วมตัวกันของศิลปินมุสลิมที่นับถือศาสนาอิสลามมาตั้งแต่กำเนิด¹⁴

จากร้อยเส้นพันเส้นของผ้าบาเต๊ะ ที่เรียงร้อยเป็นแถว ๆ บนผืนเฟรม จากเรื่องราวความประทับใจในรูปทรงเรื่อท้องถิ่น ที่ปลูกฝังมาแต่วัยเยาว์ ผ่านรูปลักษณ์ของวิถีการดำเนินของคนในชายแดนภาคใต้ ที่มีความเรียบง่ายแบบวิถีชีวิตชาวประมงมลายู ในผลงานเทคนิคจิตรกรรมวัสดุผสมของผ้าพื้นถิ่น ตอเฟต บูลายามา ผู้ถ่ายทอดความงามอย่างมีปัจเจก ผู้กระบวนกรการสร้างสรรค์ที่ประณีตอย่างมีสมาธิ ผสมผสานกลิ่นอายจากท้องทะเล แสดงความโดดเด่นของตัวตนออกมาได้อย่างชัดเจน ในชื่อชุด "ผลงานเส้นและรูปทรงจากวิถีชีวิตชาวประมง" ผู้สร้างสรรค์ศรัทธาในศิลปะ มีความเชื่อว่าศิลปะและศาสนาเป็นสิ่งมีค่า ว่าด้วยความเป็นศิลปะจากตัวตนของผู้สร้าง ที่ถ่ายทอดความคิดกระบวนการสร้างสรรค์จากจินตนาการและแรงบันดาลใจอย่างแท้จริง

นอกจากประเด็นทางวัฒนธรรมแล้ว ผลงานศิลปะกลุ่มนี้สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมในช่วงประสบการณ์และชีวิตของคน เช่น ผังทะเล ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ และชีวิตของท้องถิ่น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้อาจจะเห็นได้ไม่ชัดในสภาพแวดล้อมของเมืองสมัยใหม่ แต่สิ่งที่แสดงออกมาให้ประจักษ์บนงานจิตรกรรม ก็สร้างถึงความชัดเจนมากยิ่งขึ้นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและสังคมในท้องถิ่น

¹⁴ ตอเฟต บูลายามา, "เส้นและรูปทรงจากวิถีชีวิตชาวประมง นิทรรศการ : อัซซาลามูอัลยุม Assalamu Alaikum," <http://oknation.nationtv.tv/blog/winsstars/2012/03/23/entry-2>.

ภาพที่ 11 ศิลปิน Ana Teresa Barboza. (2012). **Suspensión 1** “bordado en telay tejido en hilo y lana” [เทคนิค : สีสผสมเย็บปัก]. ขนาด : 40 x 110 cm. เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก : <http://anateresabarboza.blogspot.fr/p/suspen.html>

ทิวทัศน์ที่ปักไว้ใหม่ที่กำแพงโดย Ana Teresa Barboza ศิลปินเกิดในกรุงลิมาประเทศเปรู ในปี 1980 อานา เทเลซ่าเรียนการวาดภาพในคณะศิลปะที่มหาวิทยาลัย Pontifical Catholic University of Peru (PCUP) เธอใช้การฟีนเย็บปักถักร้อยเส้นด้ายและขนสัตว์สร้างทิวทัศน์และภาพอื่น ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ระหว่างพรมและประติมากรรม เลียนแบบการไหลของคลื่นหรือหญ้า ซึ่งแต่ละชิ้นจะมีวัสดุที่ฟีนออกจากห่วงเย็บปักถักร้อยของมันและพาดลงผนังที่มันถูกแสดง สร้างภูมิประเทศใหม่ ที่ทำลายกรอบหรือข้อแม้ของงานโดยสร้างแบบ 2 มิติ

โดยมุ่งเน้นไปที่สายตาของผู้ชมด้วย ผลงานที่มีสีสันสดใส ที่ประกอบขึ้นเป็นรูปทรงน้ำที่ไหลลัดผ่านเทือกเขา โขดหินและทิวทัศน์ธรรมชาติ

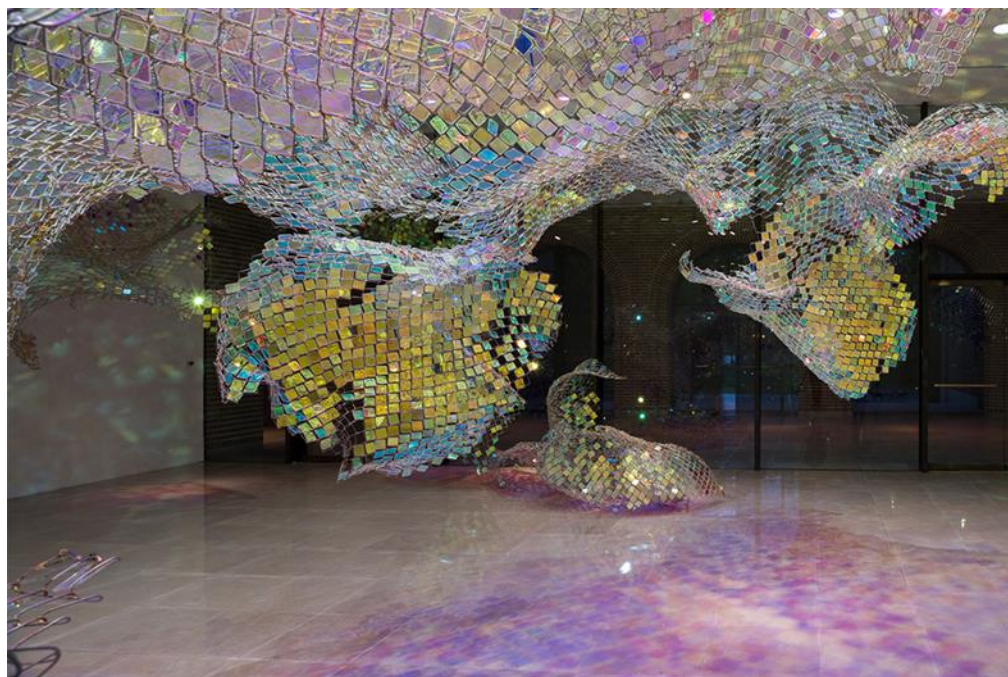
ด้วยการเน้นสีนี้ ทำให้รู้สึกได้ว่าเธอมีการศึกษาด้านการวาดภาพเธอจึงได้ศึกษาเรื่องนี้ที่มหาวิทยาลัย Pontifical Catholic ในเมืองลิมาของเธอ ผลงานที่โดดเด่นนี้เป็นงานนิทรรศการเดี่ยว "Volver a Mirar" ที่ งานศิลปะร่วมสมัย ในไมอามีฟลอริดาเมื่อปลายปี 2014¹⁵

เธอได้เริ่ม ปักลงบนภาพร่วมกับรูปถ่ายแทนการสร้างฉากทั้งหมด สำหรับชิ้นส่วนเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นด้ายแต่ละสีของเธอยังคงถูกจัดให้ทำงานแยกออกมาจากด้านบนหรือด้านข้าง ชิ้น ด้วยวิธีนี้มันดูราวกับว่าเธอจัดเรียงเมล็ดสีของมหาสมุทรอย่างละเอียด ตัดเมล็ดสีที่ประกอบด้วยน้ำ และรูปทรงจากธรรมชาติ

¹⁵Ana Teresa Barboza, "Suspensión 1 "Bordado En Telay Tejido En Hilo Y Lana" (2012),"

<http://anateresabarboza.blogspot.fr/p/suspen.html>.

ภาพที่ 12 ศิลปิน Sunny Soo Sunny Park จาก New Hampshire (2013). “Unwoven Light” [เทคนิค : brazed chain link fence]. plexiglass, natural and artificial light, room : 15’6” h x 44’ w x 40’ d เข้าถึงเมื่อ 22 มิถุนายน 2560. เข้าถึงได้จาก : <http://www.soosunnypark.com/unwoven-light>

ผลงานชื่อว่า Unwoven Light โดยศิลปิน Sunny Park ได้รับ BFA จาก Columbus College of Art and Design ในโคลัมบัส โอไฮโอและประติมากรรม MFA n จาก Cranbrook Academy of Art ในรัฐมิชิแกน ศิลปินทำงานในเซนต์หลุยส์เป็นศิลปินติดตั้งและวิทยากรที่มหาวิทยาลัยวอชิงตันในเซนต์หลุยส์ ในปีพ. ศ. 2544 จากภาพเป็นผลงานการถ่ายภาพที่มีแผ่นกระจกสะท้อนแสงสีส้มสวยงาม จำนวน 37 ชุด¹⁶ การถ่ายภาพ และจัดรูปร่างของตาข่ายเป็นเหมือนคลื่นที่พลิ้วไหว และสะท้อนแสงจากแทบทุกจุดของแกลเลอรีแห่งนี้ เกิดเป็นแสงสีของสายรุ้ง และเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาของวัน

ศิลปินกล่าวถึงงานชิ้นนี้ของเธอว่า “Unwoven Light” เก็บแสงสว่างและสะท้อนผ่านตัวตน แสงสีส้มสวยงาม ทำให้เกิดสีส้มสวยงามเลื่อมพราย แวววับ สะท้อน ไปมาและตกกระทบบนผิวของชิ้นงาน พื้นห้องและผนัง เป็นแสงเลื่อมพรายไปทั่วบริเวณ เป็นภาพที่สวยงามและมหัศจรรย์

¹⁶ Sunny Soo Sunny Park, "Unwoven Light," <http://www.soosunnypark.com/unwoven-light>.

อธิบายวิเคราะห์จากศิลปินที่มีอิทธิพลต่อตนเอง

ผลงานของศิลปินซูซานนีปาร์ค เป็นศิลปินชาวอเมริกัน ผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินมี เป็นเกี่ยวกับพื้นที่ขยายตัวเปลี่ยนมันเป็น โลกที่ส่องแสงของแสงเงาและสีสดใส ห้อยลงมาจากผนัง และฟ้าเพดาน รูปแบบนามธรรม รู้สึกระทึกใจและซึ้งหมในความคิขของศิลปินและเทคนิค กระบวนการทำงานและวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดูน่าสนใจ เห็นผลงานแล้วต้องหยุดมอง คูมี เอกลักษณะเฉพาะตัว เวลาองผลงานให้ความรู้สึกลเหมือนเดินเล่นไปตามริมฝั่งแม่น้ำให้หยุดเพื่อชื่น ชมแสงที่เต้นบนพื้นผิวของน้ำ ในการคิดตั้งศิลปินยังคงทดลองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้มุมมองตามที่ ต้องการ และแสงมีผลต่อการรับรู้ของพื้นที่ ถ้าสังเกตเห็นแสงสิ่งี่ช่วยให้เราเห็นผ่านการสะท้อน สีสัน เกิดเป็นรูปทรงที่แตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 2 วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

ที่	ศิลปิน	ผลงาน	แนวความคิด	รูปแบบ	การวิเคราะห์อิทธิพลที่นำมาใช้และการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงาน
1	สุจิตรา พาหุการณ (Sujitra Pahukan)		เป็นจิตรกรรมสองมิติอยู่ แต่งงานของสุจิตราชั้นนี้ มีการใช้ทองหลายชนิด และแต่ละชนิดมีความดูกลไกและความอ่อนแก่แตกต่างกัน การเลือกใช้ทองแต่ละชนิดในตำแหน่งที่เหมาะสมกับรูปแบบ ทำให้ได้ผลงานที่มีความลึกความตื้น หลากหลายมิติ สร้างบรรยากาศให้กับชีวิตชาวเล	สื่อผสม เทคนิค : ลายรดน้ำ กำมะลอ	นำมาเป็นแบบอย่างในการทำงานและวัสดุสุดประณีตมากมาย ภายใต้นแนวความคิดแบบร่วมสมัยผสมผสานกับรูปทรงสัญลักษณ์เชิงประเพณี และรู้สึกประทับใจในแนวความคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนชาวใต้ในชนบทซึ่งยังคงสืบสานวัฒนธรรมและ การใช้ชีวิตของชาวบ้านพื้นถิ่นริมทะเลท่ามกลางความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
2	ตอเฟด บูลายามา		จากเรื่องราวความประทับใจในรูปทรงเรือท้องถิ่น ที่ปลุกฝังมาแต่วัยเยาว์ ผ่านรูปสัญลักษณ์ของวิถีการดำเนินของคนในชายแดนภาคใต้ ที่มีความเรียบง่ายแบบวิถีชีวิตชาวประมงมาอยู่ในผลงาน เทคนิคจิตรกรรมวัสดุผสมของผ้าพื้นถิ่น	สื่อผสม	วัสดุผสมของผ้าพื้นถิ่น ตอเฟด บูลายามา ผู้ถ่ายทอดความงามผ่านวัสดุ สู่กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่ประณีตอย่างมีสมาธิผสมผสานกลิ่นอายจากท้องทะเล แสดงความโดดเด่นของตัวตนออกมาได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 2 วิเคราะห์อิทธิพลผลงานของศิลปินที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงาน (ต่อ)

ที่	ศิลปิน	ผลงาน	แนวความคิด	รูปแบบ	การวิเคราะห์อิทธิพลที่นำมาใช้และการพัฒนา สร้างสรรค์ผลงาน
3	Ana Teresa Barboza		ทิวทัศน์ที่ปักไว้ใหม่ที่กำแพงโดย Ana Teresa Barboza สร้างภูมิประเทศแบบปักที่มีตำราที่โค้งงอทั้งกำแพงที่สี่กระโดดลงจากโครงสร้าง 2 มิติ ของพวกเขาและซ้อนทับพื้นในน้ำตกของบลูส์และสนามสีเขียว ภูมิทัศน์ที่เหลือ	สื่อผสม	ศิลปินได้เริ่มปักลงบนภาพร่วมกับรูปถ่ายแทนการสร้างฉากทั้งหมด สำหรับชิ้นส่วนเหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นด้าย ยังคงจัดวางออกจากการทำงานแต่ละสีแน่นแยกที่เหลือเหนือหรือข้างขึ้นและการเลือกใช้วัสดุ
4	Sunny Soo Sunny Park		ผลงานการสร้างสรรค์ของศิลปินมีเป็นเกี่ยวกับพื้นที่ขยายตัวเปลี่ยนมันเป็นโลกที่ส่องแสงของแสงเงาและสีสดใส ห้อยลงมาจากผนังและฝ้าเพดานรูปแบบนามธรรม รู้สึกประทับใจ	สื่อผสม	ซึมซับในความคิดของศิลปิน เทคนิคกระบวนการทำงานและวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดูน่าสนใจ เห็นผลงานแล้วต้องหยุดมอง คู่มือเอกลักษณ์เฉพาะตัว เวลามองผลงานให้ความรู้สึกเหมือนเดินเล่นไปตามริมฝั่งแม่น้ำให้หยุดเพื่อชื่นชมของแสงที่เต้นบนพื้นผิวของน้ำในการติดตั้งศิลปินยังคงทดลองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้มุมมองตามที่ต้องการของแสงและแสงมีผลต่อการรับรู้ของพื้นที่ เกิดเป็นรูปทรงที่แตกต่างกันออกไป

บทที่ 3

ขั้นตอนและการดำเนินงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “สายน้ำแห่งความผูกพัน” ชุดนี้ เป็นแนวทางในการพัฒนาผลงาน เทคนิคการใช้วัสดุที่มีสีสัน รูปร่างรูปทรงของการแสดงออกทางด้านความรู้สึกและด้านจินตนาการ โดยมีความมุ่งหมายในการใช้สีส้นจากตัววัสดุให้เกิดความงามและคุณค่าทางทัศนศิลป์ มาผสมผสานร่วมกับรูปแบบวิธีการเพื่อถ่ายทอดแนวความคิด มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาหลักการ แนวความคิด จากทางด้านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

สำรวจ รวบรวมข้อมูลทั้งภาคเอกสารและภาคสนามจากสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้อง เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมพอสังเขป

ข้อมูลขั้นตอนในการศึกษา

1. ศึกษาค้นคว้าจากประสบการณ์ที่ได้สัมผัสจริง จากมุมมองในส่วนของเรื่องราวความผูกพันที่เน้นศึกษารูปร่างรูปทรงและสีสันในจินตนาการมาใช้ รวบรวมข้อมูลภาคสนามจากสถานที่จริง เพื่อถ่ายทอดความประทับใจของน้ำจากอารมณ์ความรู้สึก
2. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางด้านเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน
3. ถ่ายภาพเก็บข้อมูลภาคสนามจากสถานที่จริงที่มีความเกี่ยวข้อง
4. จากการสัมภาษณ์และปรึกษาแลกเปลี่ยนทัศนคติกับผู้เชี่ยวชาญ

การสร้างสรรค์ผลงานประกอบด้วยอุปกรณ์และวัสดุ ดังนี้

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์ในการค้นคว้าข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป หนังสือ คอมพิวเตอร์
2. อุปกรณ์สำหรับสร้างภาพต้นแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน คือ พู่กัน กรรไกร ปืนกาวและเข็มเย็บผ้า

วัสดุ

1. วัสดุสำหรับสร้างภาพต้นแบบและการสร้างสรรค์ผลงาน คือ ดินสอ สีฝุ่น กระดาษ ไม้กวาด แห้งและเส้นด้ายสีต่าง ๆ
2. ผ้าถุงปาเต๊ะ ที่มี ลวดลายสีสันต่าง ๆ เช่น สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วง สีฟ้าเขียว สีฟ้าอ่อน สีขาว เป็นต้น
3. ผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ผ้าเยื่อไม้ ผ้าแก้ว ผ้าลูกไม้ สีต่าง ๆ
4. วัสดุของตกแต่ง ได้แก่ เลื่อมปักตกแต่งสีต่าง ๆ ลูกปักสีใสแต่ละขนาด เป็นต้น

ภาพที่ 13 วัสดุผ้าถุงปาเต๊ะและผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ

ภาพที่ 14 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

2. ประมวลความคิดและกำหนดขอบเขตในการทำงาน

แนวความคิดและแรงบันดาลใจ

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ หัวข้อเรื่อง “สายน้ำแห่งความผูกพัน” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึก ความประทับใจต่อน้ำ โดยการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ ที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพัน กับบ้านเกิดและถิ่นที่อยู่อาศัยนอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติและเอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นจินตนาการที่งดงาม สร้างสรรคผลงานศิลปะในรูปแบบเทคนิคสื่อผสม ที่ผสมผสานวัสดุในท้องถิ่น โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่าง รูปทรง สีและการทับซ้อนของสีในวัตถุที่นำมาใช้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง

จากการศึกษาทางด้านเนื้อหา เรื่องราวเกี่ยวกับน้ำและความผูกพันในวิถีชีวิตชาวใต้ และนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจของสายน้ำ มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมวิถีชีวิตของชาวใต้ โดยเฉพาะจังหวัดวังสงขลา ซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดถิ่นฐานที่มีความผูกพันเป็นอย่างมาก มีความทรงจำและความใกล้ชิด การดำรงวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับน้ำ วัฒนธรรมและประเพณีความเป็นอยู่ ความผูกพันระหว่างน้ำกับวัฒนธรรม เอกลักษณ์การแต่งกายผ้าในท้องถิ่นที่มีลวดลายจากทรัพยากรธรรมชาติพืชพันธุ์พื้นบ้าน ความผูกพันความเชื่อเกี่ยวกับน้ำของคนไทยที่สะท้อนอยู่ในวัฒนธรรมและประเพณีที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ขอบเขตทางด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์แบบกึ่งนามธรรมและนามธรรม ในรูปแบบผลงานศิลปะสื่อผสม โดยสร้างรูปทรง ผสมผสานกับสีสรร และน้ำหนักให้เกิดกลุ่มสีที่น่าสนใจตามความเหมาะสม มีความผูกพันและวัสดุผ้าปาเต๊ะพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ มีรายละเอียดและผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ ด้วยเทคนิคปะติด เย็บ จากวัสดุผ้าชนิดต่างๆ

สร้างสรรค์ผลงานขึ้นจากการเล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของน้ำ เกิดความรู้สึกประทับใจต่อน้ำเมื่อเห็นความเคลื่อนไหวสะท้อนลงบนผิวน้ำ มีรูปร่างที่แตกต่างกันออกตามรูปทรงของวัตถุที่แสงส่อง และรูปทรงของคลื่นในน้ำจะเปลี่ยนไปตามช่วงเวลา ตามการเดินทางของดวงอาทิตย์รายละเอียดของสายน้ำมีความน่าสนใจ ให้เห็นถึงการทับซ้อน การเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความผูกพันของระบบวัฏจักรชีวิตในธรรมชาติ ความประทับใจในปรากฏการณ์ต่างๆ นี้ เป็นแรงบันดาลใจจึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม โดยมีการนำวัสดุในท้องถิ่นภาคใต้อย่างผ้าปาเต๊ะที่มีความผูกพัน เป็นเอกลักษณ์ ลวดลายและสีสรรที่โดดเด่นมี

ความหมายเฉพาะตัว มาผสมผสานกับผ้าโปร่งแสงชนิดต่างๆ ก่อเกิดเป็นผลงานศิลปะสื่อผสม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและนำเสนอความงามนี้สู่ผู้รับชมงาน

3. กระบวนการสร้างสรรค์

ประกอบด้วย 2 ระยะได้แก่

3.1 ระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์

จากการสร้างสรรค์ช่วงระยะก่อนวิทยานิพนธ์ เป็นการศึกษาค้นคว้าการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบสื่อผสม ชื่อเรื่อง “สายน้ำในความผูกพัน” มีแนวความคิดและความสำคัญของน้ำเป็นปัจจัยต่อการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด น้ำมีความสัมพันธ์ ที่โยงใยกับสิ่งแวดล้อมทุกส่วน เพื่อสร้างสมดุลและให้ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ การไหลเวียนของน้ำ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความผูกพันในการดำรงอยู่ เกิดเป็นวัฏจักรของน้ำในธรรมชาติ ความประทับใจเหล่านี้ จึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและนำเสนอความงามของสายน้ำในการดำรงทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

การสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วยผลงานทั้งหมด 4 ชิ้น ในรูปแบบสื่อผสม 2 มิติ มีการใช้เทคนิคปะติด เย็บ จากวัสดุผ้าชนิดต่าง ๆ มีพื้นผิวเรียบไม่เกิดการทับซ้อน เน้นสีสรรจากวัสดุผ้าเป็นลวดลายหลักและมีการสื่อถึงความหมายด้วยสีของวัสดุที่เลือกใช้ มีการเชื่อมโยงที่มาจากแนวความคิดซึ่งการสร้างสรรค์ในระยะก่อนวิทยานิพนธ์นี้ เป็นการศึกษาและเรียนรู้กับการปฏิบัติทดลองวัสดุในแสดงออกถึงความรู้สึกและสื่อความหมายร่วมกับผลงาน

ภาพที่ 15 กระบวนการสร้างสรรค์ระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์

3.2 การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานช่วงการทำวิทยานิพนธ์ เป็นการดำเนินงานต่อจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สายน้ำแห่งความผูกพัน” จากความประทับใจต่อน้ำ โดยมีการพัฒนาแนวความคิดและกระบวนการทำงาน มีความสัมพันธ์และความผูกพันกับข้าพเจ้า แสดงให้เห็นคุณค่าของน้ำและความสำคัญ วัฏจักรของน้ำในธรรมชาติที่มีความผูกพันต่อชีวิตการดำรงอยู่ โดยมีการพัฒนากระบวนการทางรูปแบบจากผลงานระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์ นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะรูปแบบสื่อผสม 3 มิติ

เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการสร้างสรรค์จากผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์เป็นการใช้ลวดตาข่ายเป็น โครงสร้างภายในผลงานทำให้ผลงานไม่เกิดความพริ้วไหวเสมือนสายน้ำ จึงมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและรูปแบบของผลงานให้เข้ากับแนวความคิดและให้เกิดการพัฒนาทางผลงานวิทยานิพนธ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ลวดลายที่โดดเด่นมีความหมายเฉพาะตัว มาผสมผสานกับวัสดุอื่นๆ มีการใช้เทคนิคติด เย็บกับวัสดุผ้า ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกและตามจินตนาการของข้าพเจ้าที่ต้องการแสดงออกตามแนวความคิด เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและนำเสนอความงามของสายน้ำในการดำรงทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ

ภาพที่ 16 ตัดวัสดุผ้าตามรูปทรงคลื่นน้ำ

ภาพที่ 17 กระบวนการสร้างสรรค์ทำวิทยานิพนธ์

4. ผลการดำเนินงานวิทยานิพนธ์

การพัฒนาด้านเนื้อหา

ในการพัฒนาวิทยานิพนธ์ทางด้านเนื้อหาเป็นการสานต่อทางความคิดและการสร้างสรรค์ที่ต่อเนื่องมาจากผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ โดยเข้าไปสัมผัสสิ่งที่พบเห็นซึ่งรับรู้ในชีวิตประจำวัน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาต่อเนื้อหา มาถ่ายทอดสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของข้าพเจ้า และพัฒนาสร้างสรรค์ให้มีความสมบูรณ์ทางด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านเทคนิควิธีการ เพื่อสื่อความหมายให้ตรงตามแนวความคิดของผลงาน

เนื้อหาของระยะก่อนวิทยานิพนธ์เป็นแนวความคิดที่กล่าวโดยรวมเกี่ยวข้องกับสายน้ำและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในช่วงเนื้อหาวิทยานิพนธ์มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาเนื้อหาแนวความคิดให้ลึกซึ้งและใส่ความเป็นตัวตนของข้าพเจ้าที่มีความผูกพันต่อน้ำใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ผ่านวิธีการบวนการแนวความคิดเรื่องราว ความรู้สึกและจินตนาการ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเริ่มต้นการสร้างสรรค์ ซึ่งแต่ละส่วนมีความสอดคล้องกัน การรวบรวมเนื้อหาข้อมูลจึงเป็นการวิเคราะห์ความรู้สึกและแรงบันดาลใจที่เกิดจากความประทับใจต่อสายน้ำ เรื่องราวและความผูกพันได้กลายเป็นตัวจุดประกายความรู้สึกและสะท้อนผ่านทางการถ่ายทอดผลงานศิลปะสื่อผสมในเชิงทางด้านบวก โดยใช้เนื้อหาจากภาพถ่าย ความทรงจำความผูกพันและประสบการณ์มาเป็นเนื้อหาข้อมูลประกอบการทำผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ทำให้การรับรู้เข้าถึงอารมณ์ ความรู้สึกต่อน้ำให้ดียิ่งขึ้น

เนื้อหาความสำคัญและความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการใช้ผ้าปาเต๊ะ

การแสดงออกทางด้านเนื้อหาโดยการเลือกใช้วัสดุผ้าที่มีในท้องถิ่นและมีความผูกพัน อย่างผ้าถุงปาเต๊ะของภาคใต้ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าถุงปาเต๊ะ คือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ประชาชนภาคใต้มักจะนุ่งผ้าปาเต๊ะหรือผ้าโสร่งในชีวิตประจำวันมาช้านาน บ้างก็นำมาตัดเป็นเสื้อผ้าทำเป็นผ้าโสร่ง ผ้าปาเต๊ะที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้นจะเป็นผ้าที่ทำมาจากชวา โดยมุงเน้นวัสดุผ้าปาเต๊ะที่นิยมใส่กันในท้องถิ่น ที่มีลวดลายอันโดดเด่น สะดุดตา และมีสีสันความสวยงามที่เป็นเอกลักษณ์ต่อสายตาผู้พบเห็น ได้มีการคัดสรรวัสดุที่มีคุณค่ามาสร้างสรรค์ด้วยลวดลายที่มีความคลาสสิก ซึ่งบ่งบอกถึงความงดงามจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและความผูกพันได้อย่างลงตัว จึงนำมาทำเป็นเรื่องราว

ในลวดลายของผ้าปาเต๊ะ มีความโดดเด่นด้วยวิธีการผลิตที่ยังใช้วิธีการพิมพ์ด้วยมือแบบดั้งเดิม แต่สร้างสรรค์ลวดลายผ้าที่มีรากฐานจากวิถีชีวิตในพื้นที่ เช่น ลวดลายดอกไม้พืชมหัศจรรย์ในท้องถิ่น ลวดลายเรือกอลและ ลวดลายว่าววงเดือน ลวดลายกลองบานอ ลวดลายเชิงชาย ลวดลายกริช

และลวดลายเป็นพืชเถาวัลย์ ใบไม้สีทอง ฯลฯ ซึ่งลวดลายต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสืบต่อกันมา และพัฒนาสู่ลวดลายร่วมสมัย ทั้งการใช้สีสดใสในแต่ละผืนผ้า ผ้าปาเต๊ะที่ได้จึงมีความแตกต่างจากผ้าทั่วไปที่พบเห็นทั้งลวดลายและสีสรรที่ดึงดูดตาต้องใจ คนร่วมสมัยในยุคปัจจุบันสามารถสวมใส่ได้โดยไม่เคอะเขินและยังมีให้เห็นเป็นที่นิยมจนถึงปัจจุบัน

การพัฒนาด้านรูปแบบ

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ มีการเปลี่ยนแปลงจากระยะก่อนชุดวิทยานิพนธ์รูปแบบสื่อผสม 2 มิติ มาเป็นการพัฒนาด้านรูปแบบ 3 มิติในผลงานวิทยานิพนธ์ มีการศึกษาและทดลองเทคนิควิธีการ จนพัฒนามาเป็นเทคนิคสื่อผสมแบบการจัดวาง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึกผ่านทางสีสรรของวัสดุในรูปแบบที่ต่างออกไป การเลือกวัสดุที่นำมาใช้สร้างสรรค จึงมีส่วนทำให้ผลงานศิลปะมีการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้เข้าถึงมากกว่าช่วงระยะก่อนวิทยานิพนธ์ สามารถแสดงออกถึงอารมณ์จินตนาการที่ต้องการสื่อออกมาได้

รูปแบบของผลงาน

การศึกษาข้อมูลทางด้านรูปแบบของผลงานศิลปะ จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาด้านลักษณะรูปร่างรูปทรงและทัศนธาตุที่มีอยู่ในการสร้างสรรคผลงาน รวมไปถึงการทำหน้าที่ของทัศนธาตุในลักษณะคพสื่อผสมและสีของวัสดุที่นำมาสร้างสรรค

1. สี (Colors)

การสร้างสรรคผลงานเป็นการถ่ายทอดสีตามจินตนาการของข้าพเจ้า สีจึงมีความสำคัญอย่างมาก การเลือกใช้สีจากวัสดุมาสร้างเป็นผลงานศิลปะจึงมีการใช้สีตามความรู้สึกร่วมกับอารมณ์ ซึ่งวัสดุที่เลือกใช้สีที่มีความกลมกลืนและเน้นน้ำหนักของสีตามความแตกต่างของสีสรร เพื่อให้เข้ากับเนื้อหาและเรื่องราวที่สื่อสารสอดคล้องกับการสร้างสรรคให้เกิดสิบบรรยากาศที่มีความสดใส

- การใช้สีในผลงาน สีเป็นการสื่อความรู้สึกได้โดยตรง จากสีโทนเข้มไปสีโทนอ่อนตามทิศทางกลุ่มสีสามารถสัมผัสอารมณ์เชื่อมโยงกับแนวความคิดและสีต่าง ๆ กลายเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความรู้สึกสดใส สง่างาม โดยการเลือกใช้สีจากวัสดุที่เปรียบเสมือนสีที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ให้ได้

บรรยากาศของสายน้ำที่ไหลลงมา การเคลื่อนไหวของน้ำตก ที่มีประกายกากเพชรสีในการเลือกใช้มีความหมายของสีอันหลากหลาย เพื่อให้เกิดความเด่นชัดในส่วนที่ต้องการเน้นของผลงาน

จากภาพที่ 18 : ลักษณะของสีที่ปรากฏในผลงานใช้สีที่ผสมผสานกัน สีโทนเข้มประกอบด้วยสีม่วง สีม่วงชมพู สีน้ำเงิน โดยการใช้วัสดุจากสีผ้าปาเต๊ะมาสร้างให้เกิดสีสรรที่ดูมีความลึกและมีระยะเป็นเงาของผิวน้ำ ส่วนสีโทนอ่อนประกอบด้วยสีฟ้า สีขาวและสีฟ้าประกายกากเพชร โดยการใช้วัสดุผ้าเยื่อไม้โปร่งแสงมาสร้างสรรค่าให้เกิดสีที่มีลักษณะเป็นแสงเสมือนการหักเหของแสงสะท้อนบนผิวน้ำที่ไหลลงมาเป็นชั้นของสี ที่ให้ความรู้สึกบางเบาโปร่งแสง

ภาพที่ 18 ลักษณะของสีที่ปรากฏในผลงาน

2. น้ำหนัก (Value)

น้ำหนักของสีในผลงานศิลปะ เป็นค่าน้ำหนักที่เกิดขึ้นจากตัววัสดุผ้าสีต่าง ๆ ที่มีการทับซ้อนกันของผ้า เน้นน้ำหนักบางส่วน มีเพิ่มค่าน้ำหนักที่ต่างกันให้แสงและเงาชัดเจน ด้วยเทคนิคเย็บติดในการสร้างสรรค์เป็นการกำหนดค่าน้ำหนักของสี ซึ่งถ่ายทอดตามความรู้สึก อารมณ์และจินตนาการตามแนวความคิด

จากภาพที่ 19 : ลักษณะของน้ำหนักคำนึงถึงองค์ประกอบของภาพ ในบริเวณเงาและบริเวณที่แสงส่องสว่าง ค่าน้ำหนักขาว คือ ส่วนที่เป็นแสงส่องสว่างสุด ส่วนค่าน้ำหนักเทา คือ ส่วนของวัตถุที่โดนแสงน้อย ค่าน้ำหนักโดยรวมอยู่ที่ความใกล้ไกลของวัตถุ และค่าน้ำหนักดำ คือส่วนที่ไม่ได้รับแสงซึ่งอยู่ในเงา บริเวณจุดเด่นจุดรอง ทำให้เกิดระยะความตื้นลึกสร้างความแตกต่างระหว่างรูปทรงกับพื้นที่ว่าง น้ำหนักของผลงานในส่วนข้างบนเป็นน้ำหนักเข้มให้ความรู้สึกลึกและไกล ส่วนข้างล่างและที่ผลงานกระจายบนพื้นทำให้เกิดความรู้สึกน้ำหนักบางเบาเสมือนผืนน้ำที่สะท้อนแสงเงากระจายตัวของน้ำ

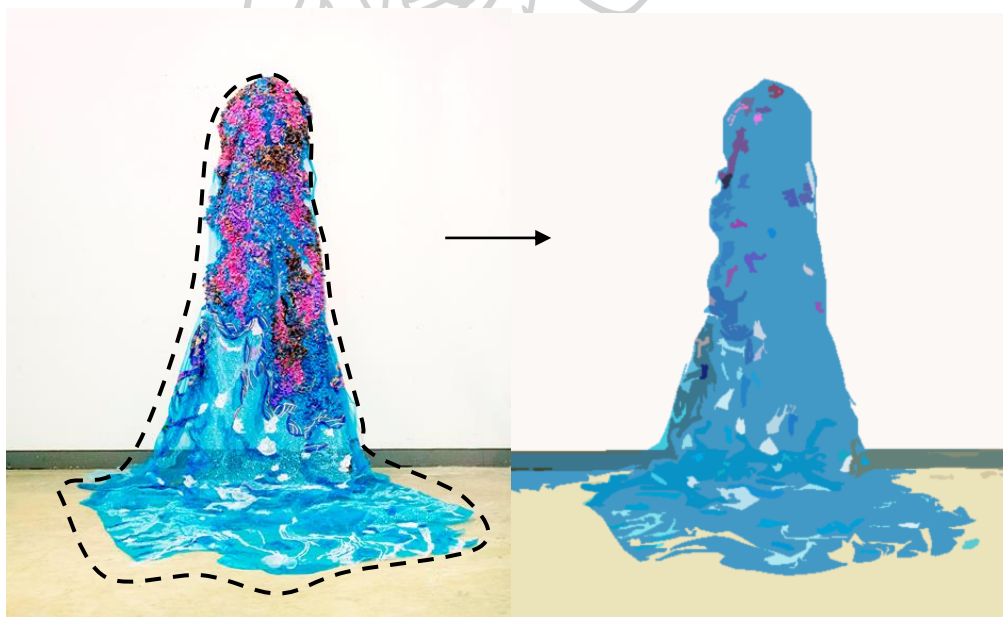

ภาพที่ 19 ลักษณะของน้ำหนัก

3. รูปทรง (Form)

ลักษณะของรูปทรง การใช้รูปทรงในผลงานโดยส่วนใหญ่จะเป็นรูปร่างรูปทรงที่มาจากธรรมชาติหรือเป็นรูปทรงสัญลักษณ์จากทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความคล้ายคลึงกัน เป็นรูปทรงที่มีการตัดทอนมาจากรูปทรงทางธรรมชาติ เนื่องจากน้ำไม่มีรูปร่างรูปทรงที่แน่นอนเกิดขึ้นอย่างอิสระ ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปทรงอิสระจากน้ำ รูปทรงคลื่น เป็นต้น

จากภาพที่ 20 : รูปทรงที่ปรากฏในผลงานจากเส้นตามรอยประรูปทรงด้านซ้ายเป็นรูปทรงอิสระของน้ำ รูปทรงสายน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ รูปทรงหยาดน้ำ และลูกศรชี้มาด้านขวาเป็นรูปทรงที่เปรียบเสมือนรูปทรงจากน้ำตกและนำมาตัดทอนผสมผสานจินตนาการให้ความรู้สึกสดชื่น ร่มเย็นให้ได้บรรยากาศถึงน้ำสายน้ำที่ไหลจากด้านบนจุดเล็กลงบนพื้นแพร่กระจายตัวออกของน้ำ ได้แนวความคิดกับอารมณ์และความรู้สึกของผู้ถ่ายทอดร่วมกับการสร้างสรรค์ โดยการใช้วัสดุผ้าต่างชนิดมาประกอบกันเป็นรูปร่างรูปทรง

ภาพที่ 20 รูปทรงที่ปรากฏในผลงาน

ลักษณะของการทำงานร่วมกันของรูปทรงและพื้นที่ว่าง ลักษณะของผลงานทำให้ทุกส่วนมีความสำคัญ รวมไปถึงรูปทรงและพื้นที่ว่างมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผลงาน บางส่วนเน้นบางส่วนเป็นส่วนรองรับ ลักษณะการเลือกใช้พื้นที่ว่างให้มีส่วนส่งเสริมผลงาน เกิดจากการทำงานหน้าที่

ร่วมกันของรูปทรงและพื้นที่ว่าง ซึ่งเป็นการจัดวางองค์ประกอบหลายส่วนให้เป็นหนึ่งเดียวและส่งเสริมเชื่อมโยงกัน พื้นที่ว่างในผลงานจักว่าเป็นส่วนสำคัญในการติดตั้งงานอย่างยิ่ง เนื่องจากรูปทรงและพื้นที่ว่างเป็นส่วนที่ช่วยทำให้การรับชมผลงานการสร้างสรรค์สัมฤทธิ์ผลเป็นอย่างดี

4. เส้น (Line)

เส้นในผลงานมีการใช้เส้นเหล่านี้มาประสานรวมกันเชื่อมต่อกันเกิดเป็นรูปทรง มีทั้งเส้นตรง เส้นแนวทแยง เป็นต้น สร้างทิศทางให้กับผลงานถ่ายทอดความรู้สึกเคลื่อนไหว เลื่อนไหลพลิ้วไหว ทำหน้าที่เป็นขอบเขตเส้นรูปร่างรูปทรงขององค์ประกอบการสร้างสรรค์ร่วมกัน และยังทำหน้าที่แบ่งขอบเขตระหว่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง ทำให้รูปทรงในผลงานมีความชัดเจนขึ้นและยังสร้างปฏิสัมพันธ์กันกับสี ทำให้สีผ้ามีความเป็นเส้นสีร่วมกันโดยสมบูรณ์ โดยเส้นในผลงานเป็นเส้นที่มีโครงสร้างประสานกันหลายทิศทางอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน ซึ่งมีเชื่อมโยงเกี่ยวข้องให้เข้ากับผลงานกลายเป็นรูปทรงที่สมบูรณ์

จากภาพที่ 21 : เส้นที่ปรากฏในผลงาน จากเส้นตามรอยประเป็นเส้นที่ประสานกันเกิดเป็นรูปทรงประกอบไปด้วยเส้นตรงและเส้นโค้ง ที่ตั้งฉากกับพื้นระดับให้ความรู้สึกพุ่งลงมาของสายน้ำ เส้นโค้ง เส้นโค้งอิสระที่ใช้เป็นหลัก คือ เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกอ่อนโยน เคลื่อนไหวไม่แข็งแรง

ภาพที่ 21 เส้นที่ประสานกันเกิดเป็นรูปทรง

5. พื้นผิว (Texture)

ทางด้านลักษณะพื้นผิวของผลงาน เกิดขึ้นจากการเลือกใช้วัสดุที่มีความแตกต่างกัน มีทั้งวัสดุผ้าที่มีความหนาจนจึงพื้นผิวผ้าชนิดบาง โปร่งแสงและผ้าที่มีประกายสะท้อนแสง ลักษณะพื้นผิวในผลงานบางส่วนมีการใช้เทคนิคเย็บ ดัด ให้เกิดความนูนหนาเด่นชัดขึ้นและในบางส่วนรองให้เรียบตามลวดลาย ซึ่งลักษณะของพื้นผิวจึงเป็นไปตามคุณค่าความงามของวัสดุผ้าที่หลากหลายในความลงตัวให้ความรู้สึกเสมือนน้ำที่โปร่งใส ทับซ้อนไปมาของผิวน้ำ

ลักษณะของการใช้วัสดุเกิดพื้นผิว ลักษณะการใช้สีที่มาจากตัววัสดุมาสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการเลือกวัสดุตามสีสรรในจินตนาการเพื่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก ใช้ในการถ่ายทอดลงไป ในผลงานมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับแนวความคิด มีการเลือกใช้วัสดุเพื่อให้เกิดพื้นผิวผสมผสานกัน ที่มีความสดใสหลากหลายของพื้นผิวร่วมกัน จึงเปรียบได้ดังความรู้สึกที่ดูมีชีวิตชีวาสดใสสุขสันต์ในทางแง่บวก เป็นการสื่อสารผ่านวัสดุและให้ความรู้สึกนึกถึงฟองน้ำบนผิวน้ำความงดงามธรรมชาติ

จากภาพที่ 22 : ลักษณะพื้นผิวที่ปรากฏในผลงานรับรู้ให้เกิดความรู้สึกในลักษณะ เช่น พื้นผิวเรียบซึ่งจะให้ความรู้สึกนุ่มนวลบอบบางและพื้นผิวขรุขระในบางส่วนจะให้ความรู้สึกที่เกิดความลึกความหนาแน่น

ภาพที่ 22 ลักษณะพื้นผิวของผลงาน

6. ลวดลาย (Pattern)

การสร้างสรรค์ผลงานเป็นลักษณะลวดลายที่ตัดทอนมาจากลวดลายตามธรรมชาติ เช่น ลวดลายพื้นผิวน้ำ คลื่นน้ำ เส้นสายการไหลทิศทางของน้ำ ลวดลายพรรณพฤกษาคอกไม้ เป็นต้น เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกให้ได้บรรยากาศของท้องทะเล สายน้ำตามจินตนาการในความผูกพันของข้าพเจ้า

ลักษณะของการใช้ลวดลายให้เกิดมิติ เป็นการสร้างสรรค์ในรูปแบบสื่อผสมให้ดูมีความเป็น 3 มิติร่วมกับการจัดการกับพื้นที่ว่าง ซึ่งรูปร่างรูปทรงที่มีอยู่ในผลงานสร้างสรรค์ให้มีลักษณะและปริมาตรที่เหมาะสม มีการทับซ้อนกันของตัววัสดุผ้าประกอบด้วยวิธีการออกมาเป็นลวดลาย และจัดวางองค์ประกอบมีทั้งระยะห่างกับระยะที่ชิดติดทับซ้อนกัน ซึ่งเป็นการสร้างรูปทรงกับพื้นที่ว่างให้ดูมีมิติและน้ำหนักที่สมดุลกัน

จากภาพที่ 23 : ลักษณะลวดลายที่ปรากฏในผลงานเป็นรูปแบบลวดลายที่ตัดทอนมาจากธรรมชาติ ลายคลื่นน้ำ ลายโค้งผิวน้ำ ลวดลายหยกน้ำ ลวดลายคลื่นทะเล

ภาพที่ 23 ลักษณะลวดลายคลื่นน้ำของผลงาน

การพัฒนาด้านเทคนิค

ในการพัฒนาทางด้านเทคนิค เป็นการเรียนรู้และทดลองเทคนิควิธีการที่ได้มาจากการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดขึ้น ซึ่งระยะก่อนวิทยานิพนธ์เป็นรูปแบบจิตรกรรมสื่อผสม ซึ่งยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โดยคิดค้นทดลองเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ ผ่านกระบวนการเรียนรู้พิจารณาและวิเคราะห์เลือกสรรวัสดุวิธีการที่สามารถเพิ่มทักษะความชำนาญในการสร้างสรรค์ มีการใช้วัสดุที่มีสีหลากหลาย มีความผูกพันและวัสดุผ้าปาเต๊ะพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ มีสีสรรรายละเอียดและผ้าโปร่งแสงชนิดต่างๆ ด้วยเทคนิคตัด เย็บ จากวัสดุผ้าชนิดต่าง ๆ แล้วนำมาจัดองค์ประกอบให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด ทำให้เกิดการพัฒนาศิล্পกรรมผลงานได้ดีขึ้น

ลักษณะของการใช้เทคนิค

ในการสร้างสรรค์การเลือกใช้เทคนิคปะติด เย็บด้วยวัสดุผ้าชนิดต่าง ๆ เป็นเทคนิคที่มีความละเอียดอ่อน เป็นการบ่งบอกถึงเรื่องราวการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกให้เข้ากับผลงานได้เป็นอย่างดี ประโยชน์ของความเป็นวัสดุผ้าที่มีความหมายทางคุณค่า ลักษณะของความเป็นผ้าปาเต๊ะร่วมกับผ้าโปร่งแสงหลากหลายสี ที่มีทั้งส่วนหนาและมีความอ่อนบาง ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนแปลงรูปร่างรูปทรงได้โดยไม่แตกแยกออกจากกัน เปรียบเสมือนอารมณ์ความรู้สึกที่เคลื่อนไหวในความอ่อนโยนไปมาของธรรมชาติสายน้ำ

ที่กล่าวมาในเบื้องต้นเป็นเทคนิคการสร้างสรรค์ ที่มีความสำคัญในวิธีการด้วยวัสดุจากผ้าชนิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ขั้นตอนการวิธีการคิดและเย็บในส่วนของการเลือกผ้าตามสีสรรที่ต้องการให้มีความเหมาะสมกับชิ้นงาน และเลือกใช้โทนสีผ้าตามน้ำหนักสีให้เข้ากับผลงาน

ปัญหาและการแก้ไขทางเทคนิค

การเลือกใช้วัสดุในระยะก่อนวิทยานิพนธ์ มีการนำวัสดุลวดมาใช้ในการขึ้นโครงสร้างรูปทรงผลงาน จึงทำให้การติดเย็บประกอบผ้าบนลวดที่มีโครงสร้างข้างในเป็นลวดตาข่าย ส่งผลให้รูปทรงผลงานมีความแข็งไม่พริ้วไหวเท่าที่ควร ทำให้เกิดการเรียนรู้และทดลองเทคนิคแก้ไขร่วมกับการเลือกใช้วัสดุได้ดีขึ้น เพื่อส่งผลให้ผลงานกับการแก้ไขทางเทคนิคให้มีความเคลื่อนไหวกับอารมณ์ความรู้สึกต่อแนวความคิดได้อย่างเหมาะสม

เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ทางด้านเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้การสร้างสรรค์สามารถแสดงออกตรงตามวัตถุประสงค์และแนวความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ประกอบไปด้วยชิ้นงานทั้งหมด 4 ชิ้นงาน มีวิธีการที่คล้ายคลึงกันแต่ปรับพัฒนากระบวนการวิธีการ โดยการใช้เทคนิคสื่อผสมกับวิธีการตัด ดัด เย็บและจัดวางองค์ประกอบ มีขั้นตอนการสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เป็นขั้นตอนในการจัดเตรียมอุปกรณ์และวัสดุ โดยการเลือกใช้ผ้าปาเต๊ะกับผ้าเยื่อไม้โปร่งแสง ซึ่งผ้าแต่ละชนิดให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป ในการสร้างสรรค์ผลงานจะเน้นสีสันความหลากหลาย เพื่อให้เกิดน้ำหนักที่ส่งผลต่อผลงาน
2. นำผ้าปาเต๊ะมาตัดตามสัดส่วนและรูปทรงที่ต้องการ มีขนาดไม่เท่ากันให้ดูมีระยะของความหนาบาง
3. จากนั้นนำผ้าเยื่อไม้โปร่งแสงเลือกสีตามความเหมาะสมมาใช้เป็นฐานหลักพื้นหลัง
4. นำผ้าปาเต๊ะที่ตัดเป็นรูปทรงต่าง ๆ มาเรียงต่อกัน โดยให้มีการทับซ้อนกับชิ้นผ้าเรียงตามค่าน้ำหนักของสีที่ละชั้น ซึ่งทำให้เกิดการผสมผสานของสีขึ้น โดยการนำเข็มหมุดมาเชื่อมชิ้นผ้าไว้ก่อนจะเย็บติดกันในบางส่วน ให้ได้ความยาวและรูปทรงตามที่ต้องการเพื่อนำไปเย็บในขั้นตอนต่อไป
5. นำผ้าที่กลัดด้วยเข็มหมุดมาติดเย็บด้วยมือตามแนวหรือจุดที่ต้องการให้เชื่อมติดกัน โดยมีการเลือกใช้สีของด้ายให้เหมาะสมและไปในทิศทางของสีวัสดุผ้า
6. ขั้นตอนต่อไปทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้รับความยาวและรูปร่างรูปทรงที่ต้องการ
7. ในบางส่วนที่เป็นจุดรองหรือต้องการให้ได้บรรยากาศ โดยการนำผ้าโปร่งแสงที่มีเส้นบางหรือลวดลายเล็ก ๆ มาตัดติดให้เกิดการทับซ้อนกันของชิ้นงานในบางส่วน ซึ่งจะทำให้เกิดการผสมผสานของสีและดูมีน้ำหนักกระยะใกล้ไกล
8. หลักจากที่ติดและเย็บผ้าในส่วนหนักเสร็จแล้ว ต่อมาก็เป็นขั้นตอนการนำวัสดุที่มีประกายสะท้อนแสงหรือของตกแต่งที่เข้ากับงาน มาจัดวางตามองค์ประกอบที่ต้องการจะเน้นให้เกิดประกายแวววาวของสีในส่วนตามความเหมาะสม
9. ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการประกอบรูปทรงและติดหรือเย็บวัสดุตกแต่งตามรูปทรงหรือบางส่วนที่ต้องการ ให้ผลงานสร้างสรรค์ออกมาสมบูรณ์แบบ

4. เรียบเรียงทางด้านเอกสารวิทยานิพนธ์ เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม

ประมวลความคิดเรียบเรียงเป็นเอกสารให้สมบูรณ์แบบ

5. เผยแพร่ผลงานศิลปะและวิทยานิพนธ์สู่สาธารณชน

5.1 จัดพิมพ์เล่มสูจิบัตร บัตรเรียนเชิญและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์

5.2 เผยแพร่สู่สาธารณชน ในนามชื่อหัวข้อ “พื้นที่ Play Art Thesis Exhibition” นิทรรศการศิลปกรรมมหาบัณฑิต คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดแสดงผลงาน วันที่ 6 – 18 มิถุนายน 2560 ณ หอศิลป์เพาะช่าง (ตึกกลาง) วิทยาลัยเพาะช่าง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ผลงานการดำเนินงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เริ่มต้นด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อประมวล เป็นเรื่องราวที่ต้องการ โดยการศึกษาหาข้อมูลทั้งจากเอกสารและจากสถานที่จริงเข้าไปสัมผัสสิ่งที่ พบเห็นซึ่งรับรู้ในชีวิตประจำวันจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์และพัฒนาต่อเนื่อง แล้ว จึงนำผลที่ได้มาถ่ายทอดสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของตนเอง และพัฒนาการสร้างสรรค์ให้มีความ สมบูรณ์ทางด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านเทคนิควิธีการ เพื่อสื่อความหมายที่ให้ตรงตาม จุดมุ่งหมายของการสร้างสรรค์โดยมีการพัฒนา ดังนี้

การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

จากการที่เกิดความสนใจในความงามของธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของน้ำที่โยงโย่เกี่ยวข้องกับ สิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อมทุกส่วน มีความผูกพันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากปราศจากน้ำ ก็ปราศจากชีวิต มาเป็นแรงบันดาลใจให้นำมาถ่ายทอดความรู้สึกในทางศิลปะผ่านผลงานรูปแบบ สื่อผสม โดยการควบคุมน้ำหนัก สี บรรยากาศ เพื่อให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์มีการพัฒนาหรือ คลี่คลายผลงาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1. ระยะก่อนวิทยานิพนธ์ และ 2. ระยะวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

จากการสร้างสรรค์ผลงานโดยคิดค้นวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและ เนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ มีการเรียนรู้ทางด้านเทคนิควิธีการ เพื่อเพิ่มทักษะความชำนาญในการ สร้างสรรค์และการทำความเข้าใจรูปทรงของวัตถุที่ปรากฏภายในผลงาน แล้วนำมาจัด องค์ประกอบให้เกิดความสัมพันธ์กับเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด เพื่อสร้างผลงานให้ออกมาใน รูปแบบที่ต้องการ ซึ่งยังไม่ประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดเรื่องราวที่ต้องการ ปัญหาของ ผลงานโดยรวมยังขาดความเป็นเอกภาพที่ลงตัวของผลงาน เนื่องจากการจัดการกับวัสดุที่ นำมาใช้บางอย่างยังไม่ลงตัวตามแนวความคิดที่ต้องการสื่อถึงอะไรเป็นหลัก จึงต้องค้นคว้าหา ข้อมูลผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพิจารณาและวิเคราะห์เลือกสรรวัสดุกับสาระความสำคัญ มุมมองในการถ่ายทอดเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาในการทำงานครั้งต่อไป

ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 24 ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ภาพที่ 25 ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ภาพที่ 26 ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ภาพที่ 27 ภาพร่างผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

1.1 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

การสร้างสรรค์ระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1 เป็นการแสดงออกถึงรูปทรงและวัสดุสีสรรที่แตกต่างกันออกไปอย่างสิ้นเชิง อารมณ์ความรู้สึกทางธรรมชาติของน้ำ แสดงผ่านรูปร่างรูปทรงที่มีสีสรร ผลงานชั้นนี้มีการเน้นในเรื่องของการแสดงออกถึงรูปทรงที่แตกต่าง มีความสำคัญกับความเชื่อในการทำงานศิลปะ บางอย่างยังมีความขัดแย้งบางส่วน และด้วยรูปทรงที่จำกัดในชั้นงานนี้ จึงทำให้สิ่งของหรือวัสดุที่อยู่ภายในแสดงออกได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

ทางด้านเทคนิควิธีการ มีการเย็บผ้าในบางส่วนให้เกิดการทับซ้อนกันของวัสดุผ้าแตกต่างกัน การเน้นสีของวัสดุที่ใช้ เป็นการเลือกใช้สีที่มาจากวัสดุผ้าท้องถิ่นและผ้าชนิดโปร่งแสงโดยมีการตัดกันด้วย ค่าน้ำหนักของสีตามลำดับ ที่มีการผสมผสานกันทั้ง น้ำหนักของผลงานมีความแตกต่างออกจากพื้นที่ว่างบางส่วน มีน้ำหนักที่กระจายอยู่เป็นการเชื่อมโยงประสานกับวัสดุผ้ามีความกลืนกัน มีค่าน้ำหนักของสีวัสดุแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ค่าน้ำหนักสีที่อยู่ในโทนสีอ่อนและโทนสีเข้ม ในการเลือกใช้ทั้ง 2 ลักษณะ ตามความรู้สึกสามารถสื่อถึงอารมณ์ที่แตกต่างกัน แต่เข้าร่วมกันได้ในงาน ซึ่งก่อให้เกิดรูปทรงที่ชัดเจนเป็นเอกลักษณ์ เส้นและน้ำหนักมีการทำงานไปในทิศทางร่วมกัน มีน้ำหนักที่กระจายอยู่เป็นการเชื่อมโยงประสานกับวัสดุผ้ามีความกลืนกัน ลักษณะของพื้นผิวที่เกิดขึ้น จากวัสดุที่เลือกใช้ผ้าถุงปาเต๊ะและผ้าโปร่งแสงหลากหลายชนิด ทำให้พื้นผิวที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายออกไป แต่จะเป็นเพียงพื้นผิวของเนื้อผ้าที่บางส่วนมีความขรุขระ และในส่วนของพื้นผิวที่เกิดจากกระบวนการเทคนิคจะเกิดขึ้นในส่วนของการซ้อนกันทับกันของผ้าเป็นชั้นและตัดเป็นเส้นนำมาวางซ้อนกัน โดยผ่านเทคนิคการตัดติดและเย็บ จะทำให้มีพื้นผิวบางส่วนที่นูนออกมาและมีรูปทรงคลื่นน้ำเป็นระนาบจึงหวนน้ำไหล ให้เกิดความรู้สึกสดชื่นสดใส และพื้นผิวให้ได้บรรยากาศของหยดน้ำ น้ำฝน เพื่อให้ชั้นงานแสดงออกถึงเรื่องราวและสื่ออารมณ์ความรู้สึกตามแนวความคิด

ภาพผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 28 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน สายน้ำในความผูกพัน 1

เทคนิค สื่อผสม (ตัด ตัด เย็บ ผ้า)

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ. 2559

1.2 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 มีการปรับเปลี่ยนรูปทรงจากผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1 ที่มีบางส่วนที่ดูแข็งไม่พลิ้วไหว ทำให้ผลงานต้องมีการทดลองหาเทคนิควิธีการเพื่อพัฒนาให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นทางด้านเทคนิค การนำวัสดุความขึ้น โครงสร้าง ทำให้การแสดงออกบางส่วนไม่เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกเท่าที่ควร ตามแรงบันดาลใจและแนวความคิดของผลงาน

ด้านกระบวนการคิดค้นให้เกิดรูปทรงใหม่ที่ตัดทอนมาจากรูปทรงสายน้ำทางธรรมชาติ เป็นรูปทรงให้จินตนาการของข้าพเจ้า จากวัสดุผ้าทอถิ่นผ้าปาเต๊ะ ซึ่งในส่วนของรายละเอียดของลวดลายผ้า มีการเลือกปริมาณของสีให้เข้ากันกว่าเดิม ที่มีลวดลายเอกลักษณ์มาใช้เทคนิคตัด เย็บ ติดเป็นเส้นโค้ง เส้นระหว่างรูปร่างรูปทรงขององค์ประกอบกันด้วย โครงสร้างด้านภายในเป็นเส้นลวดเล็ก ๆ ประสานกัน เปรียบเสมือนหยกน้ำที่ตกลงพื้น

ซึ่งรายละเอียดของลวดลาย มีการเลือกใช้สีของวัสดุผ้าปาเต๊ะหลากหลายสีที่มีความตัดกัน และได้นำบางส่วนมาซ้อนทับไปมาก่อให้เกิดสีสันใหม่ ๆ นอกเหนือจากสีเดิมของตัววัสดุ ที่มีการผสมผสานกันทั้ง สีที่ได้บรรยากาศของน้ำ ส่วนพื้นที่ว่างเป็นสิ่งที่ทำให้ผลงานมีองค์ประกอบ โครงสร้างมีความสมบูรณ์ ซึ่งพื้นที่ว่างจะประกอบไปด้วยภายในรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่างภายนอกรูปทรงที่รองรับกับวัสดุผลงาน และประกอบกันอยู่ได้อย่างสมบูรณ์เมื่อนำมาติดตัดพื้นที่ว่างจะมีความยืดหยุ่น โคนรับกับพื้นที่ว่างบางพื้นที่ และมีการขยายขนาดของผลงานให้เกิดรูปทรงชัดเจนกว่าเดิม

ภาพที่ 29 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน สายน้ำในความผูกพัน 2

เทคนิค สื่อผสม (ตัด ติด เย็บ ผ้า)

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ. 2559

1.3 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3 เป็นการพัฒนามาจากผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 ที่มีความแตกต่างของสีสรรมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนเรื่องระดับความเข้มของสีฟ้าและมีขนาดชิ้นที่ใหญ่ขึ้น รวมถึงรูปทรงความยาวการจัดวางบนพื้นที่ว่าง ให้ผลงานกระจายไปในทิศทางที่ต้องการบนพื้นอิสระกว่าเดิม โดยมีการปรับรูปทรงที่มาจากรูปทรงสายน้ำไหลมาตัดทอนเป็นรูปทรงจินตนาการของข้าพเจ้า จึงทำให้มีการทดลองหาเทคนิควิธีการเพื่อพัฒนาให้เกิดความชัดเจนกว่าเดิม

ทางด้านเทคนิค ได้มีการตัดผ้าเป็นเส้นๆ ตามลวดลายผ้า มีการเย็บติดส่วนของระบายผ้าเพิ่มความโปร่งแสงและดูมีความบางความหนาในบางจุด และมีการนำลวดที่ใช้เป็นโครงสร้างภายในออกเพื่อปล่อยให้ผ้าไหวตามทิศทางอิสระ ให้เกิดความรู้สึกการเคลื่อนไหวของธารน้ำ แต่จะมีการเพิ่มการจัดการกับวัสดุผ้าที่เป็นผ้าโปร่งแสง และบางส่วนของชิ้นผ้ามาทับซ้อนผสมผสานกัน การเย็บติดให้โค้งทับไปมาประสานกันของพื้นผ้า แต่จะทำให้เกิดพื้นผิวของเนื้อผ้าที่บางส่วนดูโปร่งแสงบางเบาสะท้อนกับแสงเงา มีการจัดองค์ประกอบกับพื้นที่การติดตั้งบนพื้นที่ว่าง เป็นสิ่งที่ทำให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์ เมื่อนำมาติดตั้งผลงานจะมีความยืดหยุ่นโค้งรับกับพื้นที่ว่างบางพื้นที่ ซึ่งพื้นที่ว่างจะประกอบไปด้วย ภายในรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่างภายนอกรูปทรงที่รองรับกับวัสดุผลงาน มีพื้นที่ว่างล้อมผลงานไว้ให้เกิดรูปทรงที่มีความเด่นชัด ก่อให้เกิดความสมบูรณ์กว่าเดิม ทางด้านสีวัสดุประกอบไปด้วยน้ำหนักรวมของสีที่หลากหลายดูมีมิติเด่นลึกมากขึ้นให้ความรู้สึกนุ่มเย็น แสดงถึงบรรยากาศธารน้ำไหล

ภาพที่ 30 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน สายน้ำในความผูกพัน 3

เทคนิค สื่อผสม (ตัด ติด เย็บ ผ้า)

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ. 2559

1.4 การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

การสร้างสรรค์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4 ที่แสดงออกถึงคุณค่าความงามทางธรรมชาติมีการนำวัสดุผ้ามาใช้ในผลงาน มีความแตกต่างของรูปทรงที่ปรับเปลี่ยนพัฒนารูปทรงจากผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 มีการจัดการกับวัสดุผ้าและมีขนาดชิ้นที่ใหญ่ขึ้น รวมถึงความยาวของผลงานเปรียบเสมือนสายน้ำที่ทอดยาวจัดวางบนพื้นที่ว่าง ให้ดูมีความเคลื่อนไหวกว่าเดิม ตามทิศทางที่ต้องการบนพื้นอิสระ มีการปรับรูปทรงที่มาจากรูปทรงของน้ำมาเป็นรูปทรงสายน้ำที่ไหลโค้งไปมาผสมผสานจินตนาการของข้าพเจ้า

ทางด้านเทคนิคได้มีการทดลองวิธีเพิ่มขึ้นจากเดิม มีการเย็บติดส่วนของระบายผ้าเพิ่มขึ้น และบางส่วนให้มีความบางเบา ใช้ผ้าเยื่อไม้ที่มีความโปร่งแสงให้มีแสงสะท้อนของเงาผ้าในผลงาน เพื่อเป็นการเพิ่มให้เกิดความรู้สึกมีการเคลื่อนไหว ทำให้รูปทรงมีความชัดเจนขึ้นและก่อให้เกิดการทำงานที่มีรายละเอียดของเส้นสี ที่มีโครงสร้างประสานกัน ซึ่งมีเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับรูปทรงหลัก และลายเส้นรองทั้งสองให้เข้ากับทุกส่วนของผลงานกลายเป็นรูปทรงที่สมบูรณ์

การใช้สีในผลงานชิ้นนี้ มีการเลือกใช้สีเข้มในบางส่วนและแทรกสีอ่อนมาเชื่อมต่อกัน เพื่อเน้นจุดเด่นและส่วนรองที่บางเบาไม่เน้นรายละเอียดมากเกินไป ทำให้น้ำหนักของรูปทรงเกิดความแตกต่างกัน มีการตัดกันของค่าน้ำหนักและลวดลายของสี ในโทนสีอ่อนและค่าน้ำหนักของสีในโทนสีเข้ม แต่มีบางส่วนที่ทำให้เกิดการตัดกันอย่างรุนแรง จะต้องเกิดการพัฒนาเพิ่มเติมวิธีการโดยทำให้เกิดแสงเงาที่กระจายอยู่เป็นการประสานกับวัสดุผ้ามีความกลืนกัน และในส่วน of พื้นผิวที่เกิดจากเทคนิคตัด ตัดและเย็บ เป็นเส้นนำมาจัดวางองค์ประกอบทับไปมาประสานกัน จึงทำให้เกิดให้ความรู้สึกหนาและบางเป็นริ้วน้ำมากน้อยแตกต่างกันออกไป กระจายอยู่บางส่วนในผลงานให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล บรรยากาศของแม่น้ำที่ไหลเวียนจากที่สูงลงที่ต่ำตามทิศทาง

ภาพที่ 31 ผลงานระยะก่อนนิทรรศน์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน สายน้ำในความผูกพัน 4

เทคนิค สื่อผสม (ตัด ติด เย็บ ผ้า)

ขนาด แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ. 2559

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

ชั้น ที่	ผลงาน	แนวความคิด	เทคนิค	การวิเคราะห์		การพัฒนา
				จุดเด่น	จุดด้อย	
1		น้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทั้งคน สัตว์ พืช พันธุ์และอื่นๆ น้ำมีความสัมพันธ์มีโยงใยกับสิ่งแวดล้อมทุกส่วน เพื่อสร้างสมดุลและให้ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ให้เห็นถึงการทับซ้อน การไหลเวียนของน้ำ สิ่งเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึง		เป็น ลักษณะ ของ รูปทรง ด้วยวัสดุผ้า ที่เป็นเส้นสีและและ สีตัดที่โดดเด่น	ผลงานดูมีความแข็ง บางส่วนไม่เป็นไปตามกับแนวความคิด ซึ่งมีการนำลวดใช้ เป็นโครงสร้าง ทำให้ ขาดรายละเอียด บางส่วน	ผลงานชั้นที่ 1 เป็น จุดเริ่มต้นการทำงาน สร้างสรรค์รูปแบบ สื่อผสม จึงต้องมีการ ทดลองนำวัสดุมีสี สัน ตามจินตนาการ
2		ความผูกพันในการดำรงอยู่ เกิด เป็นวัฏจักรของน้ำในธรรมชาติ ความประทับใจเหล่านี้ จึงนำมา สร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ สื่อผสม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก และนำเสนอความงามของสายน้ำ ในการดำรงทางวัฒนธรรมและ ธรรมชาติ	สื่อผสม	มีการนำวัสดุผ้าของ ปาเต๊ะภาคใต้มาใช้ แสดงออกถึงสีและ ลวดลายที่มีความเป็น เอกลักษณะ	การจัดการโครงสร้าง ภายในที่ใช้ลวดตา ข่ายทำให้รูปทรงดู แข็งไม่พริ้วไหวตาม รูปทรงของน้ำ	มีการพัฒนารูปทรง และรายละเอียดการ ติดเย็บผ้าปาเต๊ะกับผ้า โปรงแสงและการ เพิ่มสีสัน

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์ (ต่อ)

ชั้น ที่	ผลงาน	แนวความคิด	เทคนิค	การวิเคราะห์		การพัฒนา
				จุดเด่น	จุดด้อย	
3		น้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทุกคน สัตว์ พืช พันธุ์และอื่นๆ น้ำมีความสัมพันธ์มีโยงใยกับสิ่งแวดล้อมทุกส่วน เพื่อสร้างสมดุลและให้ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ให้เห็นถึงการทับซ้อน การไหลเวียนของน้ำ สิ่งเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความผูกพันในการดำรงอยู่ เกิด	สื่อผสม	มีรูปร่างรูปทรงอิสระ เล่นกับพื้นที่ว่างเพิ่มขึ้น มีเกิดการทับซ้อนทำให้เกิดสีสัน	รูปทรงบางส่วนขาดความเคลื่อนไหวตามที่ต้องการสื่อความรู้สึก	พัฒนาการรูปทรงและเพิ่มรายละเอียด กำหนดสีในบางส่วนให้ชัดเจน
4		เป็นวัฏจักรของน้ำในธรรมชาติ ความประทับใจเหล่านี้ จึงนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะสื่อผสม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและนำเสนอความงามของสายน้ำในการดำรงทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ	สื่อผสม	การแสดงผลของรูปทรงมีความชัดเจน มีความหนาและความบางเบาทำให้ดูมีมิติกว่าเดิม	การจัดการกับวัสดุบางส่วนบนพื้นที่ว่างยังไม่ดีพอและค่าน้ำหนักสีบางส่วน	มีการเพิ่มลวดลายรายละเอียดในวัสดุผ้าให้มีค่าน้ำหนักของสีโทนอ่อนและสีโทนเข้มมากขึ้น

2. การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

หัวข้อเรื่อง “สายน้ำแห่งความผูกพัน”

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ที่มีความต่อเนื่องมาจากผลงานระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์ เป็นการศึกษาและเริ่มมีการนำเอาข้อผิดพลาดของผลงานในช่วงแรกมาปรับปรุงแก้ไข มีการพัฒนารูปแบบผลงาน ให้มีความสำคัญในการจัดองค์ประกอบให้เป็นเอกภาพและมีการเพิ่มสีจากวัสดุที่เลือกใช้ให้ได้บรรยากาศ แต่มุมมองที่ถ่ายทอดก็ยังไม่สอดคล้องกับแนวความคิดที่ชัดเจนได้ มีการจัดการและควบคุมโทนสีน้ำหนักให้มีความเฉพาะตนมากขึ้น โดยกำหนดให้จุดเด่นมีการลงน้ำหนักของสีสว่างแล้วลดลำดับความสำคัญของจุดรอง ในการคลุมโทนสีด้วยวัสดุผ้าให้ได้บรรยากาศ ผ่านรูปแบบสื่อผสม

ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 32 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ภาพที่ 33 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ภาพที่ 34 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ภาพที่ 35 ภาพร่างผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 4 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

2.1 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

การสร้างสรรค้ววิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1 เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก ที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวความคิดการสร้างสรรค์ ซึ่งแรงบันดาลใจที่เกิดจากความประทับใจต่อน้ำและความผูกพันของข้าพเจ้า น้ำเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิต มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมทุกส่วน เพื่อสร้างสมดุลและให้ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ จึงเปรียบดั่งการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปอย่างสิ้นเชิง รูปทรงและสีที่มีความสำคัญและมีความมาจากความผูกพันของข้าพเจ้า ถ่ายทอดความรู้สึกเหล่านั้นผ่านสื่อวัสดุผ้าท้องถิ่นภาคใต้และสีสรรที่หลากหลาย

มีการใช้หลักการทางทัศนธาตุ สีเป็นตัวสื่อสารเกิดจากอารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกผ่านลวดลายสีของวัสดุ ซึ่งสีมีความสำคัญในการสื่อความรู้สึกตามแนวความคิดที่แสดงออกผ่านผลงาน เป็นสีที่เกิดขึ้นจากตามจินตนาการรวมกับสีที่ให้บรรยากาศตามธรรมชาติสายน้ำผสมผสานกัน ในส่วนของพื้นผิวที่เกิดจากเทคนิคในการซ้อนทับของผ้าแต่ละชั้นและผ่านเทคนิคการติดและเย็บ จึงทำให้เกิดความฟูและพองขึ้นมาในส่วนที่ต้องการเน้นให้เด่นขึ้น และส่วนรูปทรงข้างล่างจะมีการนำผ้าที่โปร่งแสงมาติดเพื่อเกิดพื้นผิวที่แตกต่างกันของวัสดุที่นำมาใช้ ทำให้เกิดความรู้สึกบรรยากาศของลำธารน้ำที่ไหลเป็นชั้นทับซ้อนกัน

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 36 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน   สายน้ำแห่งความผูกพัน 1

เทคนิค   สื่อผสม (ตัด ติด เย็บ ผ้า)

ขนาด   แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ.   2559

2.2 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2 เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 1 มีการนำส่วนลวดลายของผ้ามาจัดองค์ประกอบไว้ เพิ่มเติมการจัดวางรายละเอียดลวดลายให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตามจินตนาการของข้าพเจ้า

ส่วนสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นรูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากน้ำตก นำมาตัดทอนให้เกิดรูปทรงใหม่ผสมผสานกับจินตนาการ มีการใช้เส้นจากวัสดุผ้ามาสร้างขอบเขตของรูปทรงให้เชื่อมโยงกัน มีเส้นนำสายตาในมุมมองข้างหน้า ทำให้รูปทรงในการสร้างสรรค์ชัดเจนขึ้น เน้นสีและลวดลายในส่วนข้างบนลงรายละเอียดที่เข้มกว่าส่วนข้างล่าง มีการใช้ผ้าเยื่อไม้โปร่งแสงตกแต่งลวดลายบางส่วนด้วยกากเพชรและใส่ลวดลายหยดน้ำสลับไปมา ให้ความรู้สึกบางเบา มีความโปร่งสบาย เสมือนน้ำใสที่กระจายลงบนพื้น ก่อให้เกิดมุมมองที่แตกต่างของแต่ละส่วนมีความลวดลายกลมกลืน ตามค่าน้ำหนักความหนาแน่นส่วนข้างบนไล่ลงมาตามค่าน้ำหนักอ่อนและโปร่งใสเป็นชั้น ๆ ของผ้าที่กระจายลงพื้น

กระบวนการทำงานสร้างสรรค์ จากวัสดุที่เลือกใช้ผ้าถุงปาเต๊ะภาคใต้และผ้าโปร่งแสง ทำให้เกิดลักษณะของพื้นผิว มีทั้งพื้นผิวขรุขระกับพื้นผิวเรียบบางส่วน ที่เกิดขึ้นจากเทคนิคการซ้อนทับของชิ้นผ้าทับไปทับมา ผ่านเทคนิคการตัด เย็บ โดยการตัดผ้าเป็นเส้นตามลวดลาย มีความนูนกันทับไปมาเป็นเส้นประสานไปมา ให้ความรู้สึกรบายอากาศของกระแสน้ำไหลผ่าน น้ำตกเป็นจังหวะสูงต่ำตามระนาบผิวน้ำ

ภาพที่ 37 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน   สายน้ำแห่งความผูกพัน 2

เทคนิค   สื่อผสม (ตัด ดัด เย็บ ผ้า)

ขนาด   แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ.   2559

2.3 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3 เป็นการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงาน มีการปรับเปลี่ยนการจัดวาง จากรูปแบบ 2 มิติเปลี่ยนมาเป็นรูปแบบ 3 มิติ รายละเอียดของแต่ละพื้นผ้า จะแตกต่างกันออกไป มีการไล่ค่าน้ำหนักตามสีวัสดุผ้าแต่ละส่วนมาจัดองค์ประกอบไว้ ก่อให้เกิดบรรยากาศของสีที่สดใสเพิ่มขึ้น มีการจัดวางลดทอนผ้ารายละเอียดที่หลากหลาย ส่วนการติดตั้ง ได้มีการเชื่อมต่อกันทุกส่วนของแต่ละชั้นเข้าด้วยกัน และมีการสลับระหว่างพื้นผ้าที่มีความหนา และผ้าที่มีความบางเบาชนิดโปร่งแสง

กระบวนการทำงานสร้างสรรค์รูปทรงกับผ้า ใช้ผ้าที่ตัดตามรูปทรงเส้นโค้งผสมกันและ นำสายตาให้การมองเห็นเกิดเป็นมิติ นอกจากนั้นเส้นยังทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ของสีในจุดที่ต้องการเน้นให้เด่นชัดขึ้น น้ำหนักของสีมีความสำคัญในการผลักดัน ก่อให้เกิดความรู้สึกของ น้ำฝนและน้ำที่ไหลผ่านแสงเงา มีค่าน้ำหนักระหว่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง ค่าน้ำหนักที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความรู้สึกที่แตกต่างไปจากผลงานชิ้นเดิม เพื่อเป็นการสนับสนุนการแสดงออก ของความรู้สึก ในสองลักษณะผ่านทางรูปทรงกับสีของวัสดุ มีการตัดผ้าเป็นเส้นที่มีขนาดไม่ เท่ากัน นำมาเรียงต่อกันเป็นเส้นตัวแบ่งขอบเขตลดทอนผสมผสานกับสีของผ้ามากกว่าเดิม บางส่วนมีความนูนและบางตามจังหวะของวัสดุผ้าเป็นวงกลม ให้ความรู้สึกบรรยากาศผิวน้ำที่ กระจายเป็นวงซ้อนกัน

จากการติดตั้งด้วยพื้นผ้าของผลงาน ซึ่งพื้นที่ว่างมีความสำคัญ รวมถึงผสมผสานการทำงานร่วมกับพื้นที่ว่างของผลงาน ที่ทำให้พื้นที่ว่างมีความเด่นชัดร่วมทั้งรูปทรง แต่ละส่วนของ องค์ประกอบเป็นโครงสร้าง ก่อให้เกิดความกลมกลืน เป็นส่วนส่งเสริมให้ผลงานแสดงออกอย่าง สมบูรณ์

ภาพที่ 38 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน	สายน้ำแห่งความผูกพัน 3
เทคนิค	สื่อผสม (ตัด ติด เย็บ ผ้า)
ขนาด	แปรผันตามพื้นที่
ปี พ.ศ.	2559

2.4 การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

การสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4 เป็นการพัฒนามาจากผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 3 ให้ความสำคัญในการจัดองค์ประกอบให้เป็นเอกภาพและมีการเพิ่มสีในบรรยากาศ ปรับเปลี่ยนมุมมองจากเดิม รายละเอียดในแต่ละพื้นผ้ามีการไล่ค่าน้ำหนัก เพื่อแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกและจากการปรับเปลี่ยนการจัดวาง ทำให้สามารถรับรู้สัมผัสกับการเชื่อมโยงตามแนวความคิด และให้เกิดบรรยากาศของสีสันสดใสเพิ่มขึ้น

การนำส่วนผ้ามาจัดองค์ประกอบไว้ มีการจัดวางลวดลายผ้ารายละเอียดที่หลากหลาย มีการสลับระหว่างพื้นผ้าที่มีความหนาและผ้าที่มีความบางเบาชนิดโปร่งแสง มีการควบคุมโทนสี น้ำหนักให้มีความเฉพาะตนมากขึ้น กำหนดให้จุดเด่นในบางส่วนที่ต้องการจะเน้นให้เด่นชัดด้วยสี จากวัสดุผ้า และรูปทรงที่มาจากคลื่นน้ำทะเลมาตัดทอนรูปทรงให้มีลักษณะของลวดลายตามจินตนาการ ให้ความรู้สึกพลิ้วไหว เสมือนบรรยากาศของคลื่นน้ำที่โถมเป็นระลอกสูงต่ำของผิวน้ำ จากผลงานเดิมนำข้อมูลมาพัฒนาผลงานให้มีความสอดคล้องกับความรู้สึกความผูกพันต่อน้ำ และเนื้อหาให้มากขึ้นในช่วงการสร้างสรรค์ผลงาน

สรุปจากการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ โดยภาพรวมของผลงานในระยะนี้สามารถแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงเป็นระยะของการศึกษาเรียนรู้ ค้นคว้าและทดลองเทคนิคเพื่อพัฒนาฝีมือเรื่องของสี รูปทรง และการจัดการองค์ประกอบให้มีความลงตัว of ผลงาน โดยปัญหาที่เกิดขึ้นด้านเทคนิคที่ขาดความลงตัวในการใช้สีบางส่วน ต้องลดรายละเอียดบางส่วนเพื่อเพิ่มและเน้นละเอียดจุดเด่นให้ชัดเจนขึ้น ในขั้นนี้ได้ประมวลความคิดเพื่อพัฒนาต่อเนื่องไป เป็นการสานต่อทางความคิดและการสร้างสรรค์ที่ต่อเนื่องมาจากผลงาน ได้มีการปรับปรุงแก้ไข ผ่านการพัฒนารูปแบบ เทคนิค และแนวความคิดให้มีความสอดคล้องและสมดุลกันมากขึ้น ซึ่งได้มีการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อนำมาวิเคราะห์และสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาผลงานให้มีความสอดคล้องกับความรู้สึกของตนเองและเนื้อหาให้มากขึ้นในช่วงการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 39 ผลงานวิทยานิพนธ์ชั้นที่ 2 ภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ชื่อผลงาน   สายน้ำแห่งความผูกพัน 4

เทคนิค   สื่อผสม (ตัด ติด เย็บ ผ้า)

ขนาด   แปรผันตามพื้นที่

ปี พ.ศ.   2559

ตารางที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบผลงานวิทยานิพนธ์

ชั้น ที่	ผลงาน	แนวความคิด	เทคนิค	การวิเคราะห์		การพัฒนา
				จุดเด่น	จุดด้อย	
1		สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึก และนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจของสายน้ำ โดยการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ ที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพัน กับบ้านเกิดและถิ่นที่อยู่อาศัยนอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติและเอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นจินตนาการที่งดงาม สร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบเทคนิคสื่อผสม ที่ผสมผสานวัสดุในท้องถิ่น โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่างรูปทรง สี วัสดุธรรมชาติ และการทับซ้อนของสีในวัตถุที่นำมาใช้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง	สื่อผสม	แสดงความรู้สึกด้วยวัสดุผ้าที่เป็นสีสดที่โดดเด่นในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน	การใช้ค่าน้ำหนักกับปริมาณรูปทรงจะทำให้เกิดขาดความไม่น่าสนใจบางส่วน	ผลงานชั้นที่ 1 เป็นผลงานที่ได้รับการพัฒนามาจากระยะก่อนวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะสีสันและเทคนิคในการตัดติดเย็บผ้า จึงต้องมีการทดลองนำวัสดุและสีสันตามจินตนาการ
2		สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึก และนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจของสายน้ำ โดยการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ ที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพัน กับบ้านเกิดและถิ่นที่อยู่อาศัยนอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติและเอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นจินตนาการที่งดงาม สร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบเทคนิคสื่อผสม ที่ผสมผสานวัสดุในท้องถิ่น โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่างรูปทรง สี วัสดุธรรมชาติ และการทับซ้อนของสีในวัตถุที่นำมาใช้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง		สื่อผสม	มีรูปร่างรูปทรงอิสระเล่นกับพื้นที่ว่างเพิ่มขึ้น มีการนำวัสดุผ้าปาเต๊ะภาคใต้มาแสดงออกถึงรายละเอียด และลวดลายสีสันที่เป็นเอกลักษณ์	มีการจัดของการค่าน้ำหนักและการสลับรูปทรงดูแข็งแรงไม่พรืดไหวความรูปทรงของน้ำ

ตารางที่ 4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบผลงานวิทยานิพนธ์ (ต่อ)

ชั้น ที่	ผลงาน	แนวความคิด	เทคนิค	การวิเคราะห์		การพัฒนา
				จุดเด่น	จุดด้อย	
3		สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึกและนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจของสายน้ำ โดยการสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ที่มีความสัมพันธ์โยงใยกับสิ่งแวดล้อมและความผูกพัน กับบ้านเกิดและถิ่นที่อยู่อาศัยนอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าความงามของธรรมชาติและเอกลักษณ์วัฒนธรรม เป็นจินตนาการที่งดงาม สร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบเทคนิคสื่อผสม ที่ผสมผสานวัสดุในท้องถิ่น โดยเน้นมุมมอง บรรยากาศ รูปร่างรูปทรง สี วัสดุธรรมชาติ และการทับซ้อนของสีในวัตถุที่นำมาใช้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง	สื่อผสม	มีรูปแบบและการจัดวางมีการทับซ้อนทำให้เกิดสีสันในงานและทำให้สื่อความหมายได้ดีขึ้น	รูปทรงบางส่วนขาดความเคลื่อนไหวตามที่ต้องการสื่อความรู้สึก	มีการพัฒนาการจัดวางรูปทรงและเพิ่มรายละเอียดค่าหนักสีในบางส่วนให้ชัดเจน
4		สร้างสรรค์ผลงานถ่ายทอดความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง	สื่อผสม	การแสดงออกของรูปทรงมีการทับซ้อนของวัสดุผ้ามีความชัดเจนในการสื่อความหมายของความรู้สึกที่มีความแตกต่างกัน มีความหนาและบางเบาทำให้ดูมีมิติกว่าเดิม	การจัดการกับวัสดุบางส่วนบนพื้นที่ว่างยังไม่ดีพอและการไล่ระดับค่าน้ำหนักสีบางส่วน	มีการพัฒนาต่อเนื่องจากการเพิ่มลวดลายรายละเอียดในวัสดุผ้าให้มีค่าน้ำหนักสีโทนอ่อนและสีโทนเข้มมากขึ้นให้มีความสมดุล

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

สรุปการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

การศึกษารวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ผ่านกระบวนการศึกษาเรียนรู้ค้นคว้า ประสบการณ์จากการทดลองปฏิบัติวิธีการในการสร้างสรรค์ การเลือกใช้วัสดุในรูปแบบสื่อผสม มีความสำคัญ เพราะวัสดุเป็นตัวสื่อสารผ่านความหมายการแสดงออกในงานศิลปะ โดยการนำสิ่ง ที่ตรงจริงในจิตใจจากวัสดุที่เลือกใช้ วัสดุแต่ละอย่างมีคุณลักษณะ คุณสมบัติเฉพาะและมีความหมายในตัวเอง เมื่อวัสดุนั้นปรากฏอยู่ในผลงานศิลปะ สิ่งนั้นย่อมมีคุณค่ามีความหมายใหม่ ขึ้นตามวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงานของแต่ละบุคคล

การนำเสนอในรูปแบบสื่อผสม เป็นวัสดุผ้าปาเต๊ะภาคใต้และผ้าชนิดโปร่งแสงหลากหลาย สีสรร จึงเป็นวัสดุที่ต้องอาศัยทางด้านทัศนธาตุ สื่อทั้งอารมณ์ความรู้สึก ความหมายและความงาม ในตัวเอง บอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับน้ำแห่งความผูกพันและประสบการณ์การเรียนรู้ ผ่าน ภาษาภาพทางทัศนศิลป์ เป็นสัญลักษณ์กับการสื่อความหมายในการใช้วัสดุทางศิลปะ ซึ่งต้องอาศัย ทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งเรื่องของ เส้น สี รูปทรง น้ำหนัก พื้นผิว และพื้นที่ว่าง รวมไปถึงการจัด วางขนาด สัดส่วน ปริมาณและจังหวะลีลาสุนทรีย์ภาพที่เกิดขึ้น ทั้งหมดนี้เพื่อให้เข้าถึงผลงาน ศิลปะที่แสดงออกสื่อถึงสภาวะจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกและแนวความคิด

จากการศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ ทำความเข้าใจเพิ่มเติมและสร้างผลงานศิลปะ ได้พบว่าการ แสดงออกถึงรูปแบบสื่อผสม ได้ก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวและสะท้อนจิตใจความเป็นจริงออกมา ซึ่งได้ผสมผสานระหว่างความรู้สึกความประทับใจและความผูกพันน้ำในวิถีชีวิต เพื่อสร้างสมดุล และให้ความสมบูรณ์ เกิดเป็นวัฏจักรของสายน้ำ ทั้งทางด้านคุณค่าและความงามทางธรรมชาติ น้ำ สิ่งที่น่าสนใจซึ่งการเลือกใช้วัสดุสื่อผสมในการสร้างสรรค์ควรที่จะมีผลกับจิตใจต่อตัววัสดุ จากสิ่ง เหล่านี้ จึงนำมาถ่ายทอดความรู้สึกนำเสนอผ่านรูปแบบและกระบวนการทางศิลปะ ประกอบกับ การคัดเลือกมุมมองเพื่อสะท้อนแนวความคิด สะท้อนความรู้สึก ความงดงามและความอุดม สมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของน้ำ เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกของมนุษย์ให้ เกิดความรู้สึกความคิดในการอนุรักษ์และช่วยรักษาน้ำเพื่อให้ธรรมชาติมีความสมดุล

อภิปรายการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ขอบเขตของการศึกษาทางด้านเนื้อหา เรื่องราวเกี่ยวกับน้ำ และนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับแรงบันดาลใจจากความประทับใจของสายน้ำ มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ขอบเขตทางด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์แบบกึ่งนามธรรมและนามธรรม ในรูปแบบผลงานศิลปะสื่อผสม สังเกตได้โดยสร้างรูปทรงผสมผสานกับสีสรร และน้ำหนักให้เกิดกลุ่มสีที่น่าสนใจตามความเหมาะสม มีความผูกพันและวัสดุผ้าปาเต๊ะพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ และผ้าโปร่งแสงชนิดต่าง ๆ ด้วยเทคนิคปะติด เย็บ จากวัสดุผ้ามีสีรายละเอียดลดทอนเฉพาะตน

ได้นำมาวิเคราะห์ โดยผ่านกระบวนการวิธีการด้านเทคนิคสื่อผสม ที่ผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นกับรูปทรงจากสายน้ำธรรมชาติและจินตนาการร่วมทั้งความรู้สึก บรรยากาศ เพื่อถ่ายทอดให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องราวที่นำเสนอ ความรู้สึกความงดงามทางธรรมชาติ ที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง ตระหนักถึงทรัพยากรน้ำสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ อีกทั้งยังสามารถส่งผลต่อถึงความคิดความรู้สึกต่อคุณค่าของน้ำ โดยผลงานชุดนี้นอกจากเพื่อความงามทางศิลปะผ่านการสื่อสารทางสุนทรียภาพให้กับผู้ชม

ข้อเสนอแนะการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง “สายน้ำแห่งความผูกพัน” เป็นการสานต่อทางความคิดและการสร้างสรรค์ที่ต่อเนื่องมาจากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ โดยได้มีการปรับปรุงแก้ไข ผ่านการพัฒนา รูปแบบ เทคนิค แนวความคิดให้มีความสอดคล้องและสมดุลกันมากขึ้น ซึ่งได้มีการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้เพิ่มเติม นำมาวิเคราะห์และพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะวิทยานิพนธ์

เป็นการปรับเปลี่ยนเทคนิคและศึกษาเรียนรู้ค้นหาเทคนิค จากผลงานก่อนวิทยานิพนธ์เป็นช่วงระยะที่มีปัญหาทางการสร้างสรรค์พอสมควร ขาดความลงตัวและขาดความกลมกลืนบางส่วน ของผลงาน จึงนำมาปรับปรุงผลงานศิลปะ รูปแบบมีการจัดองค์ประกอบมากขึ้น ได้เน้นรายละเอียดระยะหน้าให้มีความเด่นชัดและนุ่มนวลไปในระยะหลัง ให้กลมกลืนกับบรรยากาศ เน้นความชัดเจนในรูปทรง เพิ่มบรรยากาศของสีให้สื่ออารมณ์ความรู้สึกมากขึ้น

การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการนำเอาข้อผิดพลาดทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา มีแนวความคิดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นำเสนอผ่านมุมมองสายน้ำแห่งความผูกพันและวิถีชีวิตชาวใต้ของข้าพเจ้า มีการถ่ายทอดสัจจะความจริงของสิ่งมีชีวิตกับธรรมชาติสร้างความสมดุลและให้ความสมบูรณ์ เป็นเพียงแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานรูปแบบที่น่าสนใจ และสามารถนำการเรียนรู้ศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และทำให้เกิดการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบใหม่ต่อไป

รายการอ้างอิง

Barboza, Ana Teresa. "Suspensión 1 “Bordado En Telay Tejido En Hilo Y Lana” (2012)."

<http://anateresabarboza.blogspot.fr/p/suspen.html>.

Deckbar, Adrian. "Rhythym in Blue (ค.ศ.2003)." <https://www.adriandeckbar.com/translucent.html>.

Deckbar, Adrian. "Lumination (ค.ศ.2003)." <https://www.adriandeckbar.com/primal.html>.

Pahukan, Sujittra. "กลิ่นอายแห่งวิถีประมง : Way of the Southern Sea."

<http://exhibition.contestwar.com/node/1299>.

Park, Sunny Soo Sunny. "Unwoven Light." <http://www.soosunnypark.com/unwoven-light>.

ดวงดาว สุวรรณรังษี. “ทะเลคือชีวิต” มุตนริศคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์. โรงพิมพ์ตะวันออก, 2546.

ต่อเฟต บุญยามา. "เส้นและรูปทรงจากวิถีชีวิตชาวประมง นิทรรศการ : อัจฉาลามูออลัยกุม

Assalamu Alaikum." <http://oknation.nationtv.tv/blog/winsstars/2012/03/23/entry-2>.

นันทา โรจนอุดมศาสตร์. การทำผ้าบาติก. สำนักพิมพ์โอเดียนส โตร์, 2536.

นัยนา นิยมวัน. วิถีแห่งน้ำ : ธารชีวิตแห่งโลก. สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด., 2548.

นิยมวัน, นัยนา. วิถีแห่งน้ำ : ธารชีวิตแห่งโลก. สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด, 2548.

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการพระราชดำริและคณะ. วารสารราชบัณฑิตยสถาน ฉบับเฉลิมพระเกียรติฯ “น้ำคือชีวิต”. สำนักพิมพ์ หจก. อรุณการพิมพ์,, 2550.

รณภพ เตชะวงศ์. วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

รองศาสตราจารย์ยุพินศรี สายทอง. ป่าเต๊ะ : เทคนิคการออกแบบลวดลายบนสิ่งทอ. โอ.เอส. พรีเมียมดีส์ เฮ้าส์,, 2553.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ฉบับเฉลิมพระเกียรติฯ “น้ำคือชีวิต”. วารสารราชบัณฑิตยสถาน ภาคีสมาชิก สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน. หจก. อรุณการพิมพ์, 2550.

สถาเอกอัครราชทูต สาธารณรัฐอินโดนีเซีย. ประวัติศาสตร์ของผ้าบาติก. โรงพิมพ์เทคนิค 19 การพิมพ์,, 2527.

อนุชา ลือเมะ. "รายงานผลการคัดเลือกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม จำนวน ๕ รายการ." หน้า 2.:

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส, 2557.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ละออรัตน์ พลากุล
วัน เดือน ปี เกิด	22 กรกฎาคม 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดสงขลา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2554 ระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ วิชาเอก จิตรกรรม มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา พ.ศ.2559 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	74/4 หมู่ที่ 3 ถนนลพบุรีราเมศวร์ ตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา 90110
ผลงานตีพิมพ์	พ.ศ.2557- โครงการทักษิณวิชาการ นิทรรศการผลงานศิลปกรรม สาขา ทัศนศิลป์ พ.ศ.2558 - ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปนิพนธ์ 18+ Art Thesis. ณ ศูนย์การค้า ไดอาน่า คอมเพล็กซ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พ.ศ.2560 - นิทรรศการศิลปกรรมมหาบัณฑิต ในนามชื่อหัวข้อ “พื้นที่ Play Art Thesis Exhibition” คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์และคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จัดแสดงผลงาน วันที่ 6 – 18 มิถุนายน 2560 ณ หอศิลป์เพาะช่าง (ตึกกลาง) วิทยาลัยเพาะช่าง
รางวัลที่ได้รับ	พ.ศ.2555 - เข้าร่วมโครงการศิลปนิพนธ์ ประจำปีการศึกษา 2555 พ.ศ.2556 - Painting Workshop at Department of Visual Art, Faculty of Fine Arts Thaksin University, Songkhla Thailand. พ.ศ.2557 - “International Collaboration Art Project Series 2 Malaysia - Thailand”, Faculty of Art, Computing & Creative Industry, Sultan Idris Education University, Perek, Malaysia. พ.ศ.2557 - โครงการทักษิณวิชาการ นิทรรศการผลงานศิลปกรรม สาขา ทัศนศิลป์